Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-hэз гарана | № 282 (15605) | 1980 оной декабриин 9, вторник | Сэн 2 мүнгэн.

КПСС-эй обкомдо, Буряадай АССР-эй Министриүүдэй Советдэ

«1980 —1981 онуудай үбэлжэлгын үедэ ниитын мал ажалай хүдэлмэрилэгшэдэй эрилтэ хэрэглэмжые эрхим hайнаар хангахын түлөө соёлой, элүүрые хамгаалгын, худалдаа наймаанай эмхи зургаануудаи ба ажаhуудалай хэрэглэмжэ хангалгын албанай республиканска социалис мүрысөө эмхидхэхэ тухай» тогтоол КПСС-эй Буряадай обкомои бюро, Буряадаи АССР-эй Министриүүдэй Совет, облсовпроф болон ВЛКСМ-эй обком баталан абаба.

Үбэлжэлгын үедэ малшадые ажаhуудалай, соёл-гэгээрэлэй, медицинын ба худалдаа наймаанай талаар таhалгаряагүйгөөр хангалга эмхидхэхэ, энээнэй тулада хүдэлмэриин эгээл түрүү ба аша үрэ ехэтэй онол арганнуудые хэрэглэхэ гээшэ илангаяа шухала гэжэ тогтоол дотор хэлэгдэнэ. Жэшээлбэл, малшадаи үбэлжэжэ байhан газарнуудта соёл-гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэдэй хүрэхэ графигуудые наринаар дүүргэхэ, үйлэдбэриин түрүүшүүлэй түрүү дүй дүршэлые дэлгэрүүлхэ, эрдэмэй ба уран hайханай кинофильмүүдые тусхай зорилготойгоор харуулха, фермэнүүд болон отарануудаи улаан булангуудта кино харагшын булангуудые эмхидхэхэ, малшадай байhан газарнуудта ариг сэбэрэй постнуудые эмхидхэлгэдэ медицинын хүдэлмэрилэгшэдэй эдэбхитэй хабаадалга, малшадта болон тэдэнэй бүлын гэшүүдтэ аргаламжын туhаламжа үзүүлхэ, зүбшэл заабари үгэхэ, хубсаhа, гутал оюулха ба ажаhуудалай бусад хэрэглэмжэ хангаха талаар малшадай захилнуудые ээлжээ баримталангүй абажа, дүүргэхэ гэхэ мэтэ.

Социалис мүрысөөндэ илагшадые шагнахын тулада КПСС-эй обкомой, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Советдэй, облсовпрофой болон ВЛКСМ-эй обкомой дамжуулгын Улаан тугуудые ба 300-hаа 1000 түхэриг хүрэтэр хэмжээнэй мүнгэн шангуудые тогтоохо гэжэ тогтоол дотор заагдана.

КПСС-эй горкомууд, райкомууд, райгүйсэдкомууд, министерствэнүүд, албан зургаанууд болон профсоюзуудай обкомууд соёлой, элүүрые хамгаалгын, худалдаа наймаанай эмхи зургаануудай ба ажаhуудалай хэрэглэмжэ хангалгын албанай коллективүүдэй аша нүлөө ехэтэй социалис мүрысөө үргэнөөр эмхидхэхэ, тиигэжэ үбэлжэлгын харюусалгатай ба орёо хүшэр үедэ мал ажалай хүдэлмэрилэгшэдые ашаг үрэтэйгөөр, комплексноор хангаха уялгатай гэжэ тогтоол дотор онсолон тэмдэглэгдэнэ.

НҮХЭР Л. И. БРЕЖНЕВ ИНДИ ОШОХОЁО МОРДОБО

Индиин Республикын Президент, Премьер-Министр болон правительствын уряалаар КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Советдэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Л. И. Брежнев хани ёhоной албанай хэрэгээр Инди ошохоёо декабриин 7-до Москваhаа мордобо.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко, СССР-эй Министрнүүдэй Советдэй Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо И. В. Архипов нүхэр Л. И. Брежневтэй хамта мордолсоо.

Ю. В. Андропов, В. В. Гришин, А. П. Кириленко, А. Я. Пельше. М. А. Суслов, Н. А . Тихонов, Д. Ф. Устинов, К. У. Черненко, П. Н. Демичев, В. В. Кузнецов, Б. Н. Пономарев, М. С. Соломенцев, И. В. Капитонов, В. И. Долгих, К. В. Русаков, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүд, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүндэ кандидадууд, КПСС-эй Центральна шалгалтын комиссиин гэшүүд болон бусад нүхэд Советскэ Союзай гүрэнэй тугуудаар шэмэглэгдэнэн Внуковска аэродром дээрэ Л. И. Брежневые үдэшэбэ.

Индиин хэрэгүүдые Советскэ Союзда саг зуура түлөөлхэ этигэмжэтэ Л. Мехротра, Москвадахи Индиин посольствын дипломатическа бүридэл үдэшэгшэдэй дунда байлсаа.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретариин туhалагша А. М. Александров, КПСС-эй ЦК-гай таhагые даагша Л. М. Замятин, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министрэй орлогшо Н. П. Фирюбин, КПСС-эй ЦК-гай хэрэгүүдые эрхилэгшын орлогшо М. Е. Могилевец, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретариин референт Е. М. Самотейкин гэгшэд мүн лэ Дели ошолсобо.

* * *

ТАШКЕНТ. (ТАСС). Хани ёhоной албанай хэрэгээр Инди ошожо ябаhан нүхэр Л. И. Брежнев декабриин 7-до Ташкент ерэбэ.

Нүхэд А. А. Громыко, И. В. Архипов болон бусад тусхай тушаалтад Л. И. Брежневтэй хамта ерэлсээ.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, Узбекистанай Компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь Ш. Р. Рашидов, Узбегэй ССР-эй Верховно Советдэй Президиумэй Түрүүлэгшэ И. Б. Усманходжаев, республикын Министрнүүдэй Советдэй Түрүүлэгшэ Н. Д. Худайбердыев, Узбекистанай Компартиин ЦК-гай бюрогой гэшүүд, гэшүүндэ кандидадууд, Узбегэй ССР-эй правительствын гэшүүд, Ташкентскэ областиин болон республикын инислэл хотын партийна, советскэ ба ниитын эмхинүүдэй хүтэлбэрилэгшэд, ажалшадай түлөөлэгшэд Ташкентын аэропорт дээрэ нүхэр Л. И. Брежневые уттаба.

Ташкентын олон мянгаад хүн зон үйлсэнүүдтэ, талмайнуудта гаража, Леонид Ильич Брежневые хүндэмүүшэ халуунаар амаршалhан байна.

(ТАСС).

Нүхэр Л. И. Брежнев Узбекистанай хүтэлбэрилэгшэдтэй хөөрэлдэбэ

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Советдэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Л. И. Брежнев Узбегэй ССР-эй хүтэлбэрилэгшэдтэй — КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, Узбекистанай КП-гэй ЦК-гай нэгэдэхи секретарь Ш. Р. Рашидовтай, УзССР-эй Верховно Советдэй Президиумэй Түрүүлэгшэ И. Б. Усманходжаевтай, республикын Министрнүүдэй Советдэй Түрүүлэгшэ Н. Д. Худайбердыевтэй, Узбекистанай Компартиин ЦК-гай бюрогой гэшүүдтэй, гэшүүндэ кандидадууд тай декабриин 7-до Ташкентдэ уулзажа хөөрөлдэбэ.

Хөөрэлдөөнэй эхиндэ Л. И. Брежнев ажалай элитэ ехэ илалтаарнь—хлопок болон хүдөө ажахын бусад продуктнуудые үйлэдбэрилжэ, гүрэндэ худалдаха талаар табан жэлэй түгэсхэхы жэлэй социалис уялгануудые, бухы арбадахи табан жэлэй түсэбые дүүргэhээрнь Узбегэй хүтэлбэрилэгшэдые үшоо дахин амаршалба. Үндэр баян ургаса хуряажа абахын түлөө тэмсэлэй бухы шатануудтахи шэн габьята ажал, үндэр мэргэжэл шадабари, хүдэлмэриин тодо нарин эмхидхэл магтаал hаншаалда хүртэмөөр байна гэжэ Л. И. Брежнев хэлээ. Ленинскэ Коммунис партиин XXVI съездые ажалай шэнэ амжалтануудаар угтахыень тэрэ Узбекистанай коммунистнуудта, бухы ажалшадта хүсэбэ.

«1981 — 1985 онуудта, мүн 1990 он хүрэтэрхи үедэ СССР-эй Экономическа ба социальна хүгжэлтын гол шэглэлнүүд» тухай партиин XXVI съезд дээрэ харагдаха КПСС-эй ЦК-гай проектые эдэ үдэрнүүдтэ орон доторнай хаа хаанагүй зохеохы ёhоор зүбшэн хэлсэжэ байна гэжэ Л. И. Брежнев хөөрөө. Бүгдэ арадай зүбшэн хэлсэлгын үедэ Узбегэй ССР-эй ажалшад ороной урда энэ документын табиhан ехэ зорилгонуудые бодото дээрэнь бэелүүлгын тодорхой харгы замуудые эли-рүүлхэ хэрэгтэ хубитаяа оруулха юм гэжэ найдажа байhанаа тэрэ мэдүүлбэ.

Ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ, жаяг журамые саашадань бэхижүүлхэ, хүдэлмэриин шанар hайжаруулха, элшэ хүсэ болон материальна ноосэ баялигуудые али болохоор арьбалха талаар промышленностин, хүдөө ажахын, барилга болон транспортын, худалдаа наймаанай ба хүн зоной ажаhуудал ханга-лгын бухы коллективүүдэй хүсэлэл оролдолгонуудые элсүүлхэ шухала гэжэ Л. И. Брежнев онсолон тэмдэглээ.

Мүноо уласхоорондын байдалай ямар байhан тухай Л. И. Брежнев саашадаа хөөрэхэдөө, Варшавска Договорто ородог оронуудай партийна ба гүрэнэй ажал ябуулагшадай Москвада хэhэн уулзалга тухай мэдээсэбэ. Хани ёhоной албанай хэрэгээр Индидэ ошолго Ази түбидэхи энэ агуусхэ орондой хани харилсаагаа саашадань хүгжөөхэ, уласхоорондын байдалые hанжаруулха, бүгдэд ниитын эб найрамдал бэхижүүлхэ талаар шэглүүлэгдэнэн манай гүрэнэй гадаадын политикын эгээл схэ алхамуудан нэгэнинь болоно. Энэ ушар ехэ удха шанартай байха юм гэжэ тэрэ мэдүүлбэ.

Республикын ажалай амжалтануудые КПСС-эй Центральна Комитедэй, Л. И. Брежневэй үндөрөөр сэгнэhэнэйнь түлөө Узбекистанай хүтэлбэрилэгшэд гүнзэгы сэдьхэлhээ баяр баясхалан хүргэбэ. Туйлаhан амжалтануудаа батадхахын, республикын арадай ажахые саашадань найдамтайгаар хүгжөөлгын, хүдэлмэриин ашаг үрэ ба шанарые дээшэлүүлхын, Узбегэй ССР-эй хото городуудай, hуурин тосхонуудай ажалшадай ажаhуудалые, ажалан эрхэ байдалые hанжаруулхын тула Узбекистанай ажалшад бухы хүсэлэл оролдолгонуудаа элсүүлхэ юм гэжэ эдэнэр нандуулаа.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Советдэй Түрүүлэгшын Нэгэдэхи орлогшо И. В. Архипов, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай таhагые даагша Л. М. Замятин, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүндэ кандидат, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретариин туhалагша А. М. Александров хөөрэлдөөндэ хабаадалсаhан байна.

(ТАСС).

hААЛИИН ФЕРМЭНҮҮДТЭ— ОНСО АНХАРАЛ

Малан үбэлжэлгын эхилжэ, үнеэдые үбэлэйнь байраруулhан сагhаа хойшо хөёр hара үнгэрөөд байна. Республикымиай олон hаалишад, малшад бии байгаа ба боломжонуудаа хүсэдөөр хэрэглэжэ, hү hаалияа дээшүүлхын. гүрэндөө hайн шанартай hү ехээр худалдаха тула үсэд шангаар ажаллажа байна.

Эдеэ хоолой шухала продуктнууд болохо мяха, hү үйлэрилгые дээшэлүүлжэ. арад зоной хэрэглэмжые ханаха тухай КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Советдэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Л. И. Брежневэй партнин Центральна Комитедэй октябрэй (1980 өн) Пленум дээрэ хэлэhэн үгэнүүд малшадай мүрысөөндэ шэнэ эршэ хүсэ оруулаа. Түрэл партиин XXVI съездые ажалай шэнэ амжалтануудаар ханаха гэжэ шнидээд, дээшэлүүлэгдэhэн социалис уялганые бэедээ даажа абаhан Улаан-Удын районой «Искра» колхозой, Зэдын районой Оёрой совхозой hаалишад, малшадай гүрэндэ мал ажалай продуктнуудые худалдаха арганы табан жэлэй түсэбтэ даабарнуудые болзорhоо ба дүүргэhэн тухайгаа элидхээ.

Ямар ажахынууд бүсадhаа юугээршье илгаагүй. Зунжаан гасуурта дайрагдажа, малай бэлшээрээр мүудаа үбэн болон шэмэтэ тэжээл үрдынхиhаа бага бэлэдхэгдэ баиха юм. Тиигэбэшье бии байгаа тэжээлээ зүбөөр ашиглан хэрэглэжэ, республикаhаа гадуур бэлэдхэжэ hаан hолоомоео hайнаар буйлуулжа, үнеэдтээ таhалгагүй үгэжэ байhанай ашаар лэ hү hаалияа алдангүй, мөнөө жэлэй энэ үеынхиhөө ехэ hү гүрэндэ худалдаад гаргадаг.

Үнеэдээ hайнаар эдеэлүүлжэ, hаалиин фермэнүүдтэ ашаар ехээр табиhанай ашаар Зэдын районой Борьёо-Ярууныи районой «Юбилейный», Хурамхаанай районой Уланхаанай, Баргажанай районои Бодоной совхозуудта гүрэндэ hү худалдаха түсэбтэ даабарнуудаа ургажа hайгаар бэелүүлжэ байнхай. Hү hааха түсэбөө, социалис уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэжэ байhан hаалишад. hү hаалиин фермэнүүдэй коллективүүд олон, гасуур боложо, хэды ехэ бэрхэшээлнүүдэй тохёолдолые hаа. Сэлэнгын районой XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозои түрүү hаалишан Т. С. Закирова үнгэрhэн hарын туршада үнеэн бүриhөө 3058 килограмм, тэрэгоодо октябрь hарада 259 килограмм hү hаагаа. Иимэ ашаа бэрхэ hаалишад район бүридэ бии.

Түрүү коллективүүдэи, түрүүшүүлэй дүй дүршэлые хэрэглээд үзэхэдэ, эдэнэр фермэ дээрэхи бухы хүдэлмэриин нарин гүнмаар ябуулдаг, ажалай журам хэлбэриилгөөр сахидаг, үйлэдбэридөө тохёолдоhон дутагдалтые дары усадхаха хэмжээ абадаг байна. Илангаяа hүн тэжээлээ hайса буйлуулан шанаржуулжа, элдэб янзын зүйлнүүдээр хүсэлдүүлжэ, үнеэдтээ үгэдэг гуртай. Эндэ зоотехниргүүд, фермые даагшад, ажахын хубэрилэргшэд тэдэндэ ехэ туhа хүргэнэ. Олохон газарта малинин фермэнүүдэй коллективүүд үбэлжэлгын үедэ hаала дээшэлүүлхэ социалис уялгануудые абахадаа, ашаагаа хүтэлбэрилэгшэдтэй договор баталдаг болонО. Энэ договор дотор колхозой правлени гү, али совхозой дирекци hаалишадта ямар туhаламжа хүргэхэ байhые тодорхойлдог байна. Иигэжэ хөёр талаhаа абаhан үүрэгуудаа бэелүүлхэдэ, амжалтануудаа заабол туйлагдана гэжэ.

Тиигэбэшье юрэнхы дээрээ hү hааха, тэрэнние гүрэндэ худалдаха энэ жэлэй түсэб хангалтагүйгөөр дүүргэгдэнэ. Жэлэй түгэсэтэр hара үлөөд байбашье, гүрэндэ худалдаха жэлэй түсэбэй дүрбэнэй нэгэ хубинь дүүргэгдэгүй байhаар. Илангаяа хото городуудай хүн зоние ихэр хангадаг Улаан-Удын, Сэлэнгын, Мухар-Шэбэрэй, Ортын, Хэжэнгын районууд ехэ гээгдэлтэй. Энээнние hаалиин гаргаан гасуурhаа болоо гэхээр бэшэ. Жэшээнь, Хэжэнгын райондо зундаа хура бороотой байжа, үбhэ, шэрэ тэжээлшье яhала бэлэдхэгдээ, теэд hү hаалинь өөдэ гарсан. Эндэхи Хэжэнгын совхоз гүрэндэ hү худалдаха дүрбөө арайхан хахадлаад лэ байна. Тус ажахыда hаалиин фермэнүүдэи, комплексын ажал hайнаар эмхидхэгдэгүй, малай банрануудаа, тэжээл буйлуулдаг цехүүд ямаршаа гоогоо оэлдэгдээгүй байшоо. Мүн үнеэдые болзорлуулжа, үрэжүүлхэ хүдэлмэриин муугаар ябуулдаhан дээрэ олохонинь hубайршоо. Инмэрхүү байдал Бэшүүрэй районой XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхоздо үзэгдэнэ. Энэ ажахын hү hаалиин фермэдэ тэжээл буйлгуулха гэмэрн зохидоор эмхидхэгдэнэгүй. үбhэ, тэжээл hаагаар гаргашалагдана. Зарим газарта бүдүүн болон үнэтэ тэжээл яhала бэлэдхэжэ абаhан байгаашье hаа, ямаа hая болотор бэлшээжэ байгаа. Иигэжэ нилээд hүеэ алдаhан байха юм.

Энэ бухы дутагдалнуудые дары усадхажа, арбан нэгэн табан жэлые. КПСС-эй XXVI съездые hайн бэлэдхэгдэжэ угтаха, hү hаалиин фермэ бүхэндэ нарин ашаа ологи баримталжа, бухы хүдэлмэреэ тогтоогдомол ёсоонь хэжэ байха эрилтэ табигдана. Тиихэдэ түрүү ашактивүүдэй, түрүүшүүлэй дүй дүршэлые согсолжо, ашаагай шадабари болгохо талаар колхоз болон совхозой хүтэлбэрилэгшэд, зооветеринарна мэргэжэлтэд ажалжа оролдохо уялгатай.

Үүнөө үедэ эгээн шухалань юуб гэхэдэ, үнеэдые hаанаа бүнлуулагдаhан, шанаржуулагдаhан, элдэб бодосуулгаа хүсэлдүүлэгдэhэн тэжээлээр таhалгаряагүй хангаhуухала. Энэ талаар район бүхэндэ hайн жэшээнүүд бии. Илангаяа Мухар-Шэбэрэй районой «Искра», Улаан-Удын районой «Советская Россия» колхозууд, Бэшүүрэй районой Охин-Булагай совхоз, Зэдын районой XX партсъездын нэрэмжэтэ колхоз болон бусад ажахынуудтаа ургаал абамаар. Эдэ ажахынууд бии байгаа тэжээлиг, бухы талаарнь тааруулжа, тусхай рационой ёсоор малаа тэжээнэ. Энэ ушарта үбhэ, тэжээл ашаг үрэ hайгаар хэрэглэгдэнэ бшуу.

hаалиин фермын байрые сэбэр, дулаан, хуурай ашаг, тэндэ тодхогдоhон онь hон түхеэрэлгэнүүдые ашаглагүйгөөр, жэгдэ hайнаар хүдэлгэхэ гээшэ тэндэ ажалдаг малшадhаа дулдыдаха бэшэ, харин ехэнхидээ ажаhуудай хүтэлбэрилэгшэдэй, инженерно-техническэ мэргэжэлтэдэй, Госкомсельхозтехникын хүдэлмэрилэгшэдэй оролдолгоhоо болохо байhаниннь элитэ. Тиимэhээ ашаглагын үедэ районуудай партийна, советскэ, хүдөө ажахын органууд эрээндэ онсо анхаралаа хандуулаhаа хиналта, эрилтэ табиха ушартай.

Үнеэдэй hүн hаалишадаа гарта» гэжэ тон зүб хэлсэгдэнэ. Тиимэhээ hаалишад болон hаалиин фермэнүүдтэ, секциуудта ажалладаг бухы хүнүүдтэ hаадгүйгөөр ашаг арга олгохо, тэдэнэрэй дунда социалис мүрысөө эмхидхэжэ, моральна болон матеориальна талаар урамшуулха шухала. Үглөөгүүр эртэ фермэдээ ерээд ажалладаг хүнүүдтэ халуун сан бэлдэхэ, эдеэ хоолоор хангаhаа. Фермые даагшад, hүнинь харуулжаа, үхэршэд хүрэтэрээр бүлдүүлэгдэгүй, тэдэнэрэй ажалтай фермын бухы үрэ ашаг нягта холбоотой байна. Ушар иимэhээ фермын хүнүүдэй дүн үдэр бүри согсолгоо, хэнэй ямараар хүсэлтэй элиндэлжэ байха хэрэгтэй. Ажалдаа hайнаар ажалаг, урдахи уялгануудаа бүрин дүүргэдэг хүнүүд бухэндэ үрмашуулагдажа байха болоно. Тэрэшэлэн ажалшад, малшадай гэр байра тухай анхарха, худалдаа ханаа, медицинскэ болон соёлой талаар тэдэнэрэй эрилтүүдые хангаха хэмжээнүүд абтаха зэргэтэй.

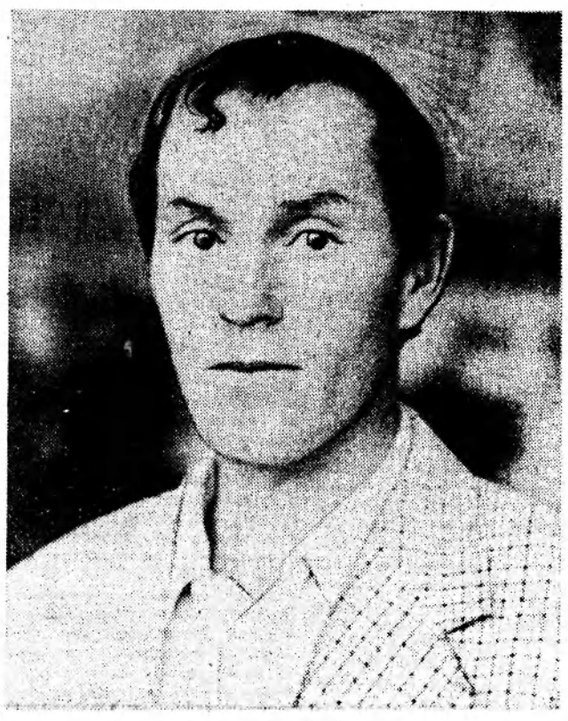

Коммунист Илья Зиновьевич Яковлев Хяагтын районой Хүдэриин совхоздо эхэ хонидой отарые даагшаар арбан жэлэй туршада хүдэлхэ зуураа, хэшээл оролдолго гаргажа, горитой амжалта туйлана. Табан жэлэйнгээ түсэбые энэ нүхэрнай бухы үрэ дүнгөөрнь бэелүүлhэн тухайгаа элидхээд байна. Байгша оной хүнгэн бэшэ үбэлжэлые түгэс бэлэдхэлтэйгээр угтаа. Тэрэ өөрөө бригада даажа абаад, 900 центнер эрхим шанартай үбhэ нөөсэлөө юм. Тиин 600 эхэ хонинhоо 600 хурьга абажа, гарза хоролтогүйгөөр тэнжээхэб гэhэн үндэр уялга абаад, эдэ үдэриүүдтэ эршэмтэйгээр хүдэлжэ байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: И. З. Яковлев.

Н. ДРИГЕНОВЭЙ фото.

ЗОРИГЖОЛОО НЭМЭЭН ШАРМАЙНА

Тимлюйн цементын заводой хүдэлмэришэд арбадахи табан жэлээ урагшатайгаар түгэсхэжэ байна. КПСС-эй XXVI съездын хүндэлэлдэ абаhан социалис уялгануудаа тэдэнэр үлүүлэн дүүргэбэ. Тиигэжэ түсэбhөө гадуур нилээд ехэ продукци үйлэдбэрилэгдөө. Арба нэгэ hарын туршада арбадахи табан жэлэй шэнэ барилгануудта түсэбhөө гадуур 4 мянга гаран тонно цемент эльгээгдээ. Энэ продукциинь эгээл дээдэ шанарай сэгнэлтэдэ хүртэнхэй. Гүрэнэй шанарай тэмдэгтэ хүртэhэн цементын хэмжээн бухы продукциин 74 шахуу процентнь болоно.

Мүнөө КПСС-эй XXVI съезд дээрэ харагдаха КПСС-эй ЦК-гай проектые зүбшэн хэлсэжэ байхадаа. Тимлюйн цемент үйлэдбэрилэгшэд арбадахи табан жэлэйнгээ түсэбые болзорhоонь урид дүүргэхын түлөө шэнэ хүсэтэйгөөр тэмсэхээр зоригжобо. Виктор Павлович Дроздовой, Алексей Александрович Пузыревой хүтэлбэрилдэг цехүүдэй коллективүүд арбадахи табан жэлэйнгээ түсэб сүм дүүргэнхэй.

Эдэнэй жэшээгээр арбадахи табан жэлэйнгээ түсэбтэ даабаринуудые бэелүүлхэ ойротоhон ажалша коллектив, участок, бригаданууд эндэ олон юм. Тэдэнэй дунда дэлгэрhэн мүрысөөнэй дүнгүүд саг болзор соогоо гаргагдажа, илагшадынь урмашуулагдажа байдаг гэжэ тэмдэглэлтэй. Гадна шанарай түлөө тэмсэл заводой партийна организациин, хүтэлбэрилэгшэдэй онсо анхарал доро байhаар. Тиимэhээл Гүрэнэй шанарай тэмдэгтэй продукци үйлэдбэрилгэ байгша ондо хараа банса дээшэлээ. Юрэдөөл, Тимлюйн цемент үйлэдбэрилэгшэдэй энэ зоригжолой үндэр үрэ дүн асарха байhанда бата этигэмээр.

Д. ГАРМАЕВ.

hААЛИШАНАЙ АМЖАЛТА

Прибайкалиин районой малшадай дунда партиин XXVI съездын хүндэлэлдэ дэлгэрhэн социалис мүрысөөндэ Ангирай hүнэй фермын hаалишан Нина Георгиевна Чумакова 1980 оной арба hарын дүнгүүдээр түрүүлжэ ябана.

Тэрэ байгша оной арба hарада бүлэг үнеэдhээ 472 центнер hү hаажа, үнгэрэгшэ жэлэйнгээ энэ үеынхиие 21 центнерээр үлүүлээ. Нина Георгиевна үнгэрэгшэ октябрь hарада үнеэн бүриhөө 185 литр hү hаажа. өөрынгөө табан жэлэй түсэбтэ даабарие дүүргээ, бэшэ нүхэдтөө жэшээ харуулаа.

Н. Чумакова 15 жэл соо hаалишанаар ажаллана. Урагшаа hанаатай, ажалдаа абьяастай эхэнэрые нютагаархининь хүндэлдэг. Тэрэ hаалишан хүндэ ажалда сухаряагүй, жэлэй алишье саг таань амжалтануудые үргэлжэ туйлажа ябаа. Энээнинсь энгэртэнь ялаhан «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орден гэршэлжэ үгэнэ.

П. ХАЛТАНОВ, хүдөө бэшэгшэ.

Турантаево.

МАГТААЛТАЙ МАЛШАД

Хүрбын совхозой hаалиин фермэнүүдэй коллективүүд байгша ондо муу бэшээр ажаллажа байна. Зунай эүлгэ ногооо малшадай шадабаритайгаар хэрэглэжэ, эршэмтэй ажаллаhанай ашаар совхоз гүрэндэ hү тушааха түсэбөө үлүүлэн дүүргэбэ. Үнгэрэгшэ арбан hарын дүнгөөр 28313 центнер hү гүрэндэ тушааха hаа, тэрэнээ 28391 центнертэ хүргэнхэй.

hаалишад Ф. Бариева, Ц. Гончикова, А. Федорова, М. Федорова болон бусад тэдэнэрэй дунда hү hаалгые дээшэлүүлхын тула дэлгэрhэн социалис мүрысөөндэ илажа гаранхай юм. Эдэнэр эршэмтэй ажалаараа саг үргэлжэ сүүрхажа байдаг.

Хори.

Д. ДЫМБРЫЛОВ.

ШУУРГАНАЙ ЭХИЛХЫН УРДА

Өртаж

Үнөөнөө хойшо будаhаан улам шангадажа ябна. Нүүрэй эрьедэ түбэй малай гүүртэдэ үхэрөөр хүбүүд томо цисгэй үhаяа бүлеэдхэхын торхи пеэшэндэнь гал ба, тухагүйнүүд.

Ямаа палхилжа захалхаhаан үрхиржэ, бүришье ашаа бүрхэг болошобо. Нүүрэй хүбүүдэй нэгэн хаа үбhэ соможо байна. Митып Раднаевичта

— Малаа байраhаань гартаа гү? — гэжэ асууба.

— Ямаан байра соогоо анбүн хонохоон үхэрнүүд газаа саhата шуурганай эхилхэеэ, байhанда дурагүйдэhэндэл аалихан hубарилдан, hолоомонтой холигдожо тараагдаhан үбhэндэ дутэлнэ. Бүхы hүрэгэйнгөө байраhаа гарахада, үнөөхи хөёр хүбүүднай хүрэнэүүдые абаад, аргал шабаahыень суглуулжа захална.

— Энэ байрамнай мүнөө жэлдэ баригданхай. Хүйтэнhөө урид арайхан түхеэржэ орообди. Малаа эдеэлүүлхэ хорёо баринжа үрдигдөөгүй. Тиимэhээ үбhыень газарта тараажа үгэнэбди. Энэмнай ехэл буруу юумэн гээшэ ааб даа. Hолоомо, үбhэсэ саhан соо тараахадамнай сүм эдигдэнгүй, малда гэшхүүлжэ хосордог лэ юм бээ. Хэрбээ хюрөөдэмэл модоной бии hаань, хобоонуудые хэхэ hэмди. Теэд материал үгыл даа. hаядаа асаржа үгэхөөр нандуулаа hэн, — гэжэ гүүртые даагша Митып Раднаевич Цыбиков хөөрэнэ.

Түс гүүртэдэ 172 хашараг харуулhалгадна. Анхандa шахан таргалуулхаар даажа абаhан малайнь түс бүриин шэгнүүр 320 килограмм байhан юм. Тэрэ гэhээршье hара шахуу саг үнгэрөө. Малшадай мэдүүлhэнэй ёhоор, шэгнэлгэ ойртоhон хэбэртэй.

Hүрэг малаа hайнаар таргалуулжа, үхэр бүхэнэйнгөө шэгнүүрые адагынь 400 килограммда хүргэхын түлөө шэмэтэй тэжэлээр хооллуулна. Тодорхойлбол, үдэртэ үхэр бүхэндэ дүрбэн килограмм hайн шанартай үбhэ, 2 килограмм холимол тэжээл эдюулдэг байна. Тиихэдэ малынь хөёр дахин бүлеэн үhаар ундалуулагдана. Мүн hолоомон үгтэнэ.

— Бидэ үдэрынь hүрэгөө хагда элбэгтэй бэлшээридэ манадаг гээшэбди. Энэ жэлдэ хура бороотой байжа, ногоон одоол элбэгээр ургаа. Бултыень сабшажа үрдигдөөшьегүй. Илангаяа нуурай эрьедэхи ногоон дайрагдангүй үлэhэн аад, мүнөө малай бэлшэхэ хагдан болоод, яhала зохид байна, — гэжэ Митып Раднаевич тайлбарилна.

Нээрээшье энэ жэлдэ Ярууныи райондо үбhэ ногооной баян ургаса абтаа. Ажахынууд, илангаяа Нарhатын совхоз ниитынгээ адууhа малда бардам хүрэхэ үбhэ тэжээл нөөсэлжэ абаа. Тиихэдэ зеленко, hолоомон горитойгор суглуулагдаа. Иигэжэ тус совхозой малай гүүртэнүүд үбэлжэлгээ hайнаар үнгэргэжэ байнхай.

— Бидэнэй харуулhалжа байhан эдэ мал ерэхэ жэлэй январь hараhаа гүрэндэ тушаагдаха юм. Тиихэдээ абаhаар шэгнүүрээ хүсэнэн үхэрнүүдээ түүбэрилэн, бэлэдхэлэй пунктда тушаагаад, үлдэгшьень түргэн таргалуулхые оролдохо болонобди. Манай совхоз арбан нэгэдэхи табан жэлэйнгээ түрүүшын жэлэй зургаа hарада гүрэндэ мяха тушааха түсэбөө январь hарада үлүүлэн дүүргэхэ хүсэлэнтэй юм. Тиимэhээ бидэ энээндэ горитой хубитаяа оруулхын түлөө бухы хүсэеэ элсүүлнэбди, — гээд, үнинэй дүршэлтэй үхэршэн Митып Раднаевич Цыбиков мэдүүлээ бэлэй.

Вл. ЖИГЖИТОВ, манай корр.

ТАЙМЫРАЙ ГАЗАР ДЭЭРЭ БОЛОhОН hАЙНДЭР

ДУДИНКА. (Красноярска хизаар). (ТАСС). Таймырай автономито округой байгуулагдаhаар 50 жэлэй оёдо зорюулагдажа, КПСС-эй окружной комитедэй, арадай депутадуудай окружной Советдэй баярай суглаан эндэ болобо.

КПСС-эй Центральна Комитедэй, СССР-эй Верховно Советдэй Президиумэй, СССР-эй Министрнүүдэй Советдэй эльгээhэн амаршалгые суглаанда хабаадагшад халуун альга ташалгаар угтаа.

Округой ажалшад эрхим үрэ дүнгүүдээр hайндэрөө угтаба. Арадай ажахын бухы hалбаринуудта табан жэлэй түсэб дүүргэгдээ, хүдөө ажахын продукци үйлэдбэрилгэ хоёр шахуу дахин дээшэлүүлэгдээ.

В. И. Ленинэй памятник баярай оршон байдалда эндэ нээгдэбэ. hайндэртэ хабаадахаяа ерэhэн олон тоото айлшад хотын ажалшадтай хамта митингдэ хабаадалсаа.

РАИОННО ПАРТИИНА КОНФЕРЕНЦИ

ХЭРЭГЛЭГДЭЭГҮЙ АРГА БОЛОМЖОЁО БЭДЭРЭН...

Улаан-Удын Октябрьска районой XXIX партийна конференци һаяхан боложо үнгэрөө. Районой партийна организациин бүридэлдэ ородог 4096 коммунистые түлөелжэ, 514 делегат конференциин худэлмэридэ хабаадаба.

КПСС-эй райкомой нэгэдэхи секретарь И. А. АНТАКШИНОВА тоосоото элидхэл хэбэ. Делегадууд — мяханай комбинадай парткомой секретарь В Р. Булдаев, нарин сэмбын комбинадай будагшадай бригадир Л. Н. Тюрина, БМДК-гай директор А. П. Шапиро, гэр барилгын хэрэгсэлнүүдэй комбинадай штукатур-шэрдэгшэ Н. Г. Волкова, гадар хубсаһанай трикотажай фабрикын утаһа монсогойлогшодой бригадир Т. В. Лобанова, һүнэй комбинадай оператор В. М. Резанова болон дүн хамта хорин хүн эпидхэл зүбшэн хэлсэлгэдэ хабаадаа.

КПСС-эй обкомой хоёрдохи секретарь В. Г. Бирюков конференци дээрэ дэлгэрэнгы үгэ хэлэбэ. Мүн КПСС-эй горкомой секретарь В. С. Тимашов, КПСС-эй обкомой пропаганда болон агитациин таһагые даагша В. М. Леонов конференциин үдэлмэридэ хабаадаа.

Октябрьска район хадааниислэл хотымнай томохон район болоно. Һүүлэй үедэ ажахын болон социально-соёлой барилгануд тон үргэнөөр хэгдэжэ байнхай. Хүн зонойнгоошье тоогоор һураргүй ураа. Мүнөө үедэ тэндэ 130 мянгаад хүн зон ажаһууна.

Арадай ажахы тус райондо һалбариингаа талаар өөрсэ янзын юм. Болбосоруулан үйлэдбэрилгын, эдеэ хоолой болон хүнгэн промышленностиин хажуугаар барилгын, заһабарилгын, транспортын болон хэлхеэ холбооной предприятинуд болон эмхи зургаануд хүргэжэ байдаг гээшэ. Республика соомнай нэхэгдэн гаргагдажа байдаг хилгааһан бүдэй, сэмбын 100 процентнь, трикотаж хубсаһанай 67 процент, үйлэдбэрилэгдэн буйлуулагдадаг мяханай продуктын 90 процент, мебелиин 27 процент, сагаан эдеэнэй зүйлнүүдэй 70 процент гэхэ мэтэ Октябрьска районой ажалшадай гараар бэелүүлэгдэжэ, бүтэжэ байдаг.

Гэгээрэлэй, эрдэмэй, элүүрые хамгаалгын болон соёлой эмхи зургаануд тус районо соо горитой һуури эзэлнэ. Жэшээнь, юрэнхы эрдэмэй 25 һургуули, техническэ мэргэжэлэй 7 училищи, 5 техникум болон училищинууд, Зүүн Сибириин гүрэнэй соёлой институт, СССР-эй Науканнуудай академиин Сибириин отделениин Буряадай филиал, гүрэнэй ород драматическа театр, хүүгэдэй хүргэмэй һургуулинууд болон хэдэн олон библиотекэ, соёлой байшангууд, клубууд, элүүрые хамгаалгын томохон эмхи зургаануд эндэ оршодог. Тиимэһээ партийна хүтэлбэриин талаар нилээдгүй орёо район болоно гээшэ ааб даа.

КПСС-эй XXV съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, арбадахи табан жэлэй туршада Октябрьска районой ажалшад арадай ажахын бүхы һалбарида горитойхон амжалта туйлажа, социалис Буряадайнгаа экономическа хүргэлтые хурдадхалсаһан байна. Жэшээнь, арбадахи табан жэл соо Октябрьска райондо 3 миллиард 100 миллион түхэ-ригэй продукци гаргагдаа. Юһэдэхи табан жэлэй дүнтэй сасуулбал, бүтээгдэһэн продукциин хэмжээн 16,3 процентээр дээшэлээ. Капитальна барилгада 180 миллион түхэриг хэрэглэгдээ. Соёлдо болон ажаһуудалда хабаатай эд хэрэгсэлнүүдые бүтээн гаргалга 11 процентээр, худалдаа наймаанай эрьесэ 16,5 процентээр ехэ болоо.

Тиихэдэ арбадахи табан жэлэй туршада 330 мянган дүрбэлжэн метрһээ дээшэ талмайтай байрын 85 гэр баригдажа, ашаглалгада үгтөө. Гадар хубсаһанай трикотажай фабрика, «Жигули» машинын техническэ харууһанай станци, түргэн туһаламжын городской больница, 32-дохи дунда һургуулиин байшан, 10 мянган номертой городской телефонно станци болон бусад объектнүүд баригдаа.

Продукциин шанарые һайжаруулхын тула ябуулагдаһан худэлмэриин ашаар район дотор голодоһо гаргалга юрэнхы дээрээ 30 процентээр доошолоо. Мүнөө үедэ район дотор гаргагдадаг продукциин 95 процент нэгэдэхи категориин ёһоор сэгнэгдэжэ тушаагдана. Харин арбадахи табан жэлэй үедэ Шанарай тэмдэгтэйгээр гаргагдадаг продукциин хэмжээн 2,8 дахин ехэ болоо.

Эдэ бүхы амжалта, туйлаттануд хадаа районой партийна организациин эмхидхэлэй горитой худэлмэри ябуулһанай аша үрэ мүн гэжэ харагдана. Арбадахи табан жэлэй эхинһээ эхилээд лэ, эмхидхэлэй худэлмэри ябуулхадаа, гүрэнэй түсэбые, социалис уялгануудые бэелүүлэн дүүргэхэ, үйлэдбэриин аша үрые, гаргаджа байгаа продукциин шанарые дээшэлүүлхэ хэрэгтэ партийна эхин организациинуудай үүргые эрид дайшалхы болгохо асуудалые райком нэгэшье үдэр хараһаа алдаагүй. Пленумууд болон райкомой бюро дээрэ, партийно-ажахын эдэбхитэдэй суглааануд дээрэ, эдэб семинарнуудта тус асуудал ходол зубшэн хэлсэгдэдэг байгаа.

Үнэхөөрөөшье, партийна эхин организациинуудай дайшалхы эдэбхинһээ, политическэ хүтэлбэриһөө район дотор ой экономическа, социально хүргэлтын амжалтануд сэхэ дулдыдаха ёһотой ааб даа. Тиимэһээ эдэбхитэй, болбосоронги залуу коммунистнуудые партийна болон хүтэлбэрилэгшын түшаалда дэбжүүлэн, партийна, хүтэлбэрилхы кадрнуудые хүмүүжүүлэн һургаха талаар райком горитой худэлмэри ябуулдаг.

Арбадахи табан жэлэй туршада районой партийна организациин бүридэл тоогоороошье ургаа, шанараараашье һайжараа гэжэ тоосоото элидхэлые болон делегадуудай үгэ хэлэхые шагнахадаа ойлгохоор байгаа һэн. Коммунистнуудай тоо 710-аар олон болоо. Бүхы коммунистнуудай 52 процентнь материальна үйлэдбэриин һалбариинуудта ажаллана.

Тиихэдэ районой партийна эхин организацинууд 93 цеховой организациһаа, 120 партгруппаһаа бүридэнэ. КПСС-эй XXV съездһээ хойшо 30 цеховой парторганизаци, 28 партгруппа эмхидхэгдээ. Гадар хубсаһанай трикотажай шэнэ фабрикада нёдондо партийна эхин организаци бии болгогдоо.

Районой партийна эдэбхитэдэй бүридэл шанараараа һураргүй һайжараа. Партийна эхин организациинуудай секретарьнуудай 94,1 процентнь дээдэ болон дунда эрдэмтэй.

Партийно-эмхидхэлэй, үзэл сурталай-политическэ хүмүүжүүлгын худэлмэриин һайнаар ябуулагдаһанай ашаар лэ ажалай түрүү үүсхэлнүүд район дотор элбэгээр дэлгэрээ. Жэшээнь, «Табан жэлые—болзорһоонь урид!», «Гээгдэгшэдгүйгөөр, аша үрэехэтэйгээр, һайн шанартайгаар худэлхэ!» болон патриотическа бусад үүсхэлнүүд социалис мүрысөөнэй үедэ олоор мүндэлжэ, үргэнөөр дэмжэгдэн дэлгэрһэн юм.

Коллективүүд доторой зохёохы үүсхэлые хүргжеежэ, худэлмэриин аша үрые, шанарые һайжаруулан, арбадахи табан жэлэй даабаринуудые болзорһоонь урид дүүргэхын тула партийн райком, партийна организациинуд эмхидхэлэй ехэ худэлмэри саг үргэлжэ ябуулһан байна гэжэ үшөө дахин онсолон тэмдэглэмээр.

Тиигэжэ В. И. Ленинэй түрэһөөр 110 жэлэй ойн үдэр хүрэтэр 1240 худэлмэришэн, 58 бригада табан жэлэйнгээ түсэбые дүүргэжэ үрдээ.

Мүнөө КПСС-эй ЦК-гай июниин болон октябриин Пленумүүдэй (1980 он) шиидхэбэринүүдтэ харюу болгон, түрэл партиингаа XXVI съездые ажалай ехэ бэлэгтэйгээр үгтахын түлөө район дотор ехэ худэлөөн боложо байна. «Табан жэлые габшагайгаар түгэхэе!» гэһэн үрэа доро социалис мүрысөөн дэлгэрэнхэй. КПСС-эй XXVI съездын нэрэмжэдэ хүртэхын түлөө бригадануудай хоорондо социалис мүрысөөн мүндэлбэ. Энэ ехэ тэмсэлдэ түрүүшүүл, нэн түрүүн коммунистнууд, комсомолшууд ажалай үндэр жэшээ харуулна.

Мүнөөдэрэй дүнгөөр хаража үзэхэдэ, 135 бригада, түрүү 2500 худэлмэришэд табан жэлэйнгээ түсэбые болзорһоонь урид дүүргэжэ, предприятинуудайнгаа ургшаа дабшалгада горитойгоор нүлөөлһэн байна. Мүн нарин сэмбын комбинадай, талханай зүйлнүүдэй Заудинска комбинадай «Бурятбыттрикотаж», «Бурятмебельбыт», «Бурятколмунэнерго» нэгэдэлнүүдэй, хилээмэнэй комбинадай, «Бурятцелинстрой» трестын автобазын болон бусад коллективүүд табан жэлэйнгээ түсэбтэ даабариие дүүргүүтэй ябана.

Ленинскэ комсомолой нэрэмжэтэ нарин сэмбын комбинадай коллектив бүхы арбадахи табан жэлэй үедэ һайнаар, аша үрэ ехэтэйгээр худэлжэ гараба. 18 кварталай туршада тус коллектив бүхэсоюзна, бүхэроссин социалис мүрысеендэ илажа гараһан габьяатай, 4 жэл 9 һарын туршада коллектив 14,5 миллион түхэригэй продукци түсэбөө гадуур гаргажа, наймаан болгоо. Эндэ комбинадай коммунистнуудай аша габьяа угаа ехэ гэжэ тэмдэглэе.

Гэхэ мэтэшэлэн, районой ажалай коллективүүдэй, партийна организациинуудай худэлмэри элидхэл дотор тон һайнаар шэнжэлэгдэн харагдаа, дутуу дунданнуудынь хурсаар шүүмжэлэгдээ.

Жэшээнь, хүн зоной эрилтые хангадаг коллективүүд, автотранспортна эмхи зургаануд ,табан жэлэй түсэбые дүүргэлтээр гээгдэжэ ябанхай. БМДК, протезно-ортопедическэ предприяти байгша оной юһэн һарын түсэбые дүүргээгүй.

Зарим предприятиинуудай, илангаяа хүнгэн болон эдеэ хоолой промышленностиин, барилгын индустриин худэлмэридэ тэдэнэй хүсэлһөө дулдыдаагүй һаад, бэрхэшээлнүүд ушараа. Тэрэ юун бэ гэхэдэ, республика дотор хэдэн жэлэй туршада тохеолдоһон ган гасуурһаа боложо худее ажахыһаа абтадаг түүхэй эд, бусад материалнууд хомордоно, заримдаа түмэр замай вагонууд үсөедэнэ гэхэ мэтэ.

Гэбэшье ажалай болон үйлэдбэриин эмхидхэлдэ бии байгаа дутагдалнуудые саг соонь усадхаа һаань, дотоойнгоо хэрэглэгдэгүй арга боломжонуудые гүйсэдеер элирүүлжэ, хэрэглэжэ шадаа һаань, олохон предприятиин худэлмэриин дүн һураргүй дээшээ байха һэн.

Тиимэһээ хэрэглэгдэгүй арга боломжонууд тухай асуудалда элидхэлшэшье, үгэ хэлэгшэдшье горитой анхарал хандуулаа.

Үйлэдбэриингөө техническэ зэбсэлгэлые шэнэлхэ, шэнэ техникэ болон технологи нэбтэрүүлхэ, худэлмэриин түрүү дүи дүршэлые дэлгэрүүлэн хэрэглэхэ талаар. Мүн үйлэдбэриин гол фондуудые хангалтагүйгөөр хэрэглэнэнэй хойшолонгоор гээгдэлдэ оролго, ажахын болон политическэ хүтэлбэриин горитой дутагдалнууд—эдэ бүгэдэһөө шалтагаалан, зарим предприятинууд ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ даабарияа дүүргээгүй.

Энэ талаар «Бурмясопром» нэгэдэлэй коллектив (генеральна директор Ю. В. Шитиков, главна инженер В. С. Мылзенов, парткомой секретарь В. Р. Булдаев) горитой шүүмжэлэлдэ оробо. Мүн Улаан-Удын һүнэй заводто оньһоорууллгын хэмжээн бага. Тэндэ хамһабариин бүхы худэлмэриин оройдоол 43 процентнь оньһоорууллагданхай. Имагтал түхеэрэлгэнүүдэй эбдэрдэгһээ, технологическа гуримай хазагайруулагдадагһаа боложо, сагаан эдеэнэй зүйлнүүд худалдаа наймаанай шалгалтаар заримдаа гологдодог байха юм.

Хараалагдаһан түсэбүүдээ, социалис уялгануудаа бэелүүлгэдэ ажалай журам горитой үүргэтэй гэжэ мэдээжэ. Тиимэһээ ажалай журамые эрид һайжаруулха, худэлмэриһөө гаража ошолгые үсөөрүүлхэ, кадрнуудые үйлэдбэридэ һуурижуулха талаар районой партийна организаци яһала худэлмэри ябуулаа. Гэхэ зуура энэ хэрэгтэ мүн лэ горитойхон дутагдалнууд ушарна. Ажалдаа гарангүй зайгуултаха, архидаха ушарнууд үзэгдэнөөр. Үнгэрһэн юһэн һарын туршада район дотор 7660 хүн худэлмэридэ абтаһан һаа, 6480 хүн худэлмэриһөө гаража ошоһон, тэдэнэй 700-ниинь ажалайнгаа сагые шалтагаангүйгөөр гээнэнэйнгээ түлөө гаргуулһан байна.

Социальна хүргэлтын түсэбые бэелүүлгэ хадаа үйлэдбэриин арга боломжонуудай аша үрыень дээшэлүүлгын нэгэ эшэ үндэһэн гэжэ харахаар. Нарин сэмбын комбинадай хүтэлбэрилэгшэд, партком социальна хүргжэлтын асуудалда горитой анхарал хандуулна. Комбинадай мүнгөөр хоёр гэр, хамтын нэгэ байра баригдажа, хэдэн зуун худэлмэришэд байраар хангагдаа, хүүгэдэй ясли-сад, «Челночек» гэжэ типовой пионерь-лагерь ашаглалгада үгтөө. Пионерлагериин байра үбэлдее худэлмэришэдые амаруулдаг, эмшэлүүлдэг профилактори болгогдодог юм. Социальна хүргжэлтын хэмжээ ябуулганнуудые бэелүүлһэнэй ашаар худэлмэришэдэй комбинадһаа гаража ошолго һураргүй үсөөрһэн байна бшуу.

Теэд энэ асуудалые зарим предприятинуудай хүтэлбэриэгшэд, партийна, профсоюзай организациинууд хараадаа зүсэд абанагүй.

Юрэнхы дээрээ районой социально-экономическа программые бэелүүлгэ хадаа капитальна барилгатай нягта холбоотой юм. Тиимэһээ барилгын харьяата эмхи зургаануудые гээгдэлһээ гаргахын тула парткомууд, партийна эхин организацинууд партийн райкомой хүтэлбэри доро эмхидхэлэй худэлмэри ябуулаа. Барилгашадай дунда комунистнуудынь олошороо. Коммунальна түхеэрэлгэтэй 300 байра барилгашадта үгтөө, хүүгэдэй саад, столово, 400 хүнэй һууритай хамтын байра баригдаа. Барилгын олонхи талмайн худэлмэришэд халуун эдеэгээр хангагдадаг болоо.

Мүнөө үедэ 24 бригада «Коммунис ажалай бригада» гэһэн нэрэдэ хүртэнхэй. Харин 1357 барилгашад — коммунис ажалай ударник, 640 хүн «Арбадахи табан жэлэй ударник» гэһэн тэмдэгээр шагнагданхай.

Подрядна гуримаар ажалладаг бригаданууд барилгын эмхинүүдтэ һүүлэй үедэ олошороо. Хүүргэ баригшадай 34-дэхи отрядта, 608-дахи ПМК-да, «Востоксибэлектромонтаж» управленидэ, гэр барилгын гэрэгсэлнүүдэй комбинадта хэгдэһэн бүхы худэлмэриин 90 процентые ажахын тоосоогоор ажалладаг бригаданууд бүтээгээ.

Гэбэшье барилгын худэлмэридэ горитойхон дутуу дунданууд бии. «Жилгражданпроект» трест, гэр барилгын хэрэгсэлнүүдэй комбинат түсэбтэ даабарияа дүүргэлгээр горитойхон гээгдэлдэ оронхой. Барилгын болзор удааруулагдана. Жэшээнь, тамаралгын бассейн 21 һара соо баригдаха түсэбтэй байһан аад, нилээд үни саг соо үргэлжэлөө. Өөрынгөө худэлмэришэдэй хүүгэдэй саадые 10,5 һара соо бариха түсэбтэй аад, «Бурятпромстрой» нэгэдэл 46 һара соо унжагайруулаа. Энэнһээ боложо, барилгын өөрынь үнэ сэн сметээр анхан хараалагдаһанһаа дээшэлжэ, һураргүй үнэтэй болоно.

Үни заяанда шүүмжэлэгдэһэн заншал гэхэ гү, али олон барилгые гансата эхилээд, тэдэндэ хүсэеэ хубаажа, барилгые аалидуулга үзэгдэнөөр.

Тоосоото элидхэл соо барилгын эмхинүүдэй хүтэлбэрилэгшэдэй, партийна организациинуудай худэлмэри алишье талаһаа шэнжэлэгдэжэ, зүб сэгнэлтэ үгтөө.

Юрэдөө, тоосоото элидхэл соо имагтал хэгдэһэн худэлмэри шэнжэлэгдээ бэшэ, мүн арбан нэгэдэхи табан жэлдэ районой хараа шугам ямар байхаб гэһэн тобшохон шэнжэлэл хэгдээ.

Конференциин худэлмэри эмхидхэл һайнтай байгаа. Тиимэһээ политическэ үндэр мэдэрэлэй оршон байдалда үнгэрөө.

* * *

XXIX районно партийна конференци дээрэ шэнээр һүнгагдаһан райкомой эмхидхэлэй пленум боложо, КПСС-эй райкомой нэгэдэхи секретаряар **И. А. Антакшинова**, секретарьнуудаар **И. А. Портнягин, В. Л. Кургузов** гэгшэд дахинаа һүнгагдаба.

Ц. ДОНДОГОЙ,
манай тусхай корр.

ХҮНЭЙ АША ТУҺАДА

Ленинскэ еһо заншалнуудые баримталан, КПСС-эй Центральна Комитет «1981—1985 онуудта, мүн 1990 он хүртэрхи үедэ СССР-эй Экономическа ба социальна хүргэлтын гол шэглэлнүүд» тухай партийн XXVI съездэй дээрэ харагдаха проектые бүгэдэ арадай зүбшэн хэлсэлгэдэ табиба. Ажалша коллективүүдтэ, һуралсалай эмхи зургаануудта, сэрэгэй частьнуудта, партийна, профсоюзай болон комсомолой эмхинүүдтэ, хэблэлдэ, радио болон телевиденидэ, марксистско-ленинскэ һуралсалда съездын урда тээхи энэ шухала документые үргэнөөр зүбшэн хэлсэжэ эхилбэ. Эрхэтэдэй ажаһуудаг газарнуудта хөөрэлдөөнүүд үнгэргэгдэнэ.

Үзэл сурталай эдэбхитэдтэ туһаламжа болгон, хөөрэлдөөнүүдэй жэшээтэ тематика толилогдоно.

КПСС — совет обществын хүтэлбэрилхы болон шэглүүлхы хүсэн.

Парти болон арадай агуу-ехэ нэгэдэл.

КПСС-эй ЦК-гай октябриин Пленум дээрэ Л. И. Брежневэй хэлэһэн үгэ — партийн съездын урда тээхи платформо мүн.

Арбадахи табан жэлдэ экономикын хүргэлтын гол дүнгүүд.

Улаан тугта коллективүүдэй жэшээгээр худэлэгты.

Арбадахи табан жэлэй ажалай баатарнууд.

Түрүүшүүлэй дүй дүршэлые олоной дунда нэбтэрүүлэн дэлгэрүүлхэ.

Арадай аша туһа тушаа ленинскэ анхарал оролдолго.

Наяад онууд — ехэ ажал хэрэгүүдэй ба туйлалтануудай жэлнүүд.

Ороной экономическа ба социальна хүргэлтын гол зорилгонууд.

Партийн түсэбүүд — манай түсэбүүд.

СССР-эй экономическа ба научна хүсэ шадал.

Арбан нэгэдэхи табан жэлэй гол зорилго.

Хэрэглэмжын н и и т ы н фондууд.

Эрдэм наукын хүргжэлтэ, техническэ дэбжэлтые хурдадхалга.

Ороной экономико — арадай ажахын ниитэ нэгэн комплекс.

Совет республикануудан экономикын хурдан түргэн хүргжэлтэ.

Одонациональна социалис соёлой һалбаран хүргжэлгэ.

Эрдэм, техникын ба үйлэдбэриин хоорондохи холбоое бэхижүүлэе.

Түлишын-эшэ хүсэнэн комплексын хурдан түргэн хүргжэлтэ.

Машина бүтээлгые хүргөөлгэдэ — онсо анхарал.

Ехэ химии — үрэ түгэс экономико.

Һэльбэн шэнэдхэлгын ашаг үрэ.

Фондын ашагые дээшэлүүлхэ замууд.

Арадай хэрэглэмжын эд бараа үйлэдбэрилгэ — гүрэн түрын ба партийна шухала хэрэг.

Продукциин шанарта гол анхаралаа хандуулха.

Үйлэдбэриин ашаг үрэ болон худэлмэриин шанарые бидэ яажа дээшэлүүлнэбибди.

Ажалай бүтээсэ дээшэлүүлгэ — ажалшан бүхэнэй патриотическа уялга мүн.

Үйлэдбэриин арга нөөсэнүүдые табан жэлэй аша туһада табиха.

Продукциин өөрынь үнэ сэнгые хямдаруулха харгы замууд.

Агропромышленна комплексын хүргжэлтэ.

Газарай үрэжэлые арьбадхаи хүргөөе.

Мал ажалай продуктнуудые бүри ехээр үйлэдбэрилэе.

Малай үбэлжэлгые эмхитэй һайнаар үнгэргэе.

Хара хүрьһэгүй нютагые хүргөөлгэдэ хубитаяа оруулая.

Хамһабариин ажахы коллективтэ юу үгэнэб.

Хубинин ажахы олонинь дэ ашатай туһатай.

Арбан нэгэдэхи табан жэлдэ транспорт ба хэлэлгэ холбоон.

Барилгые үндэпөөрнь һаажаруулая.

Гэр байра барилгада түбхын түрүүшын анхарал.

Капитальна һомолгонуудай ашаг үрэ дээшэлүүлэе.

Гээлтэнүүдтэй тэмсэлдэ ябуулга — манай гол ниитмүн.

Ехэ, багааршье һаань, ажалдаа балхабди.

Ороо һо тарла гамнаа. Тэрэ эдеэ хоолой зүйлнүүдэй эшэ үндэһэн болоно.

Худалдаа наймаанай ниитын эдеэ хоолой худалдарие һайжаруулая.

Ажаһуудал хангалгын ажалбанда—үдэр бүриин анхарал.

Арадай гэгээрэлые сайшадань хүргөөхэ харгы эмууд.

Шэнэ табан жэлдэ алтарые хамгаалга.

Физическэ культурые ба спорт хүнүүдэй ажабайдалда нэбтэрүүлэе.

Байгаалие сахин хамгаалга — ерээдүй тухай анхарал оролдолго.

Хүтэлбэрилгые нарижуулан һайжаруулга, ажалдаа эрхилэлгын хэм хэмжээ дээшэлүүлгэ.

Хүргжэлтэ түгэс социалистмын арга боломжонуудыг гүйсэд хэрэглэхэбди.

Шэн габьяата ажалаарай. Эхэ оронойнгоо хүсэ шадалые бэхижүүлхэбди.

Алмаата арьбалатын ниримые бэхижүүлэе, ажалдаа тоосоое хүргөөе.

Эмхидэл болон жаяг арам — манай хүсэн.

Гурим журам хаа хаагүй сахия.

Арадай хиналтын ашаг лөөе дээшэлүүлэе.

Эзэн буса ябадалтай үрилгэтэй тэмсэл шангаа.

Коммунистнууд съездын урда тээхи мүрысөөнэй малайда дабшана.

Экономическа ба социальна хүргжэлтэдэ Советын үүргэ.

Совет профсоюзууд — хүтэлбэрилгын һургуули, ажалхы эрхилэлгын һургуули, коммунизмын һургуули.

Ленинскэ комсомолтиин эдэбхитэй туһалга.

Манай коллектив — ажалдалаймнай хуули еһоо.

СССР-эй гадаадын экономическа холбоонууд.

Социалис оронуудай дүүгэй холбоон.

Амгалан тайбанаар зонай байгуулга — манай хэшэглэл.

СССР-эй Зэбсэгтэ Хүчнүүд эб наирамдал ба социализмые сахин хамгаалга.

Коммунизм болон ажаһашгүй холбоотой.

КПСС-эй XXVI съездэй хүндэлэлдэ абаһан уялгаа ямараар дүүргэнэбди.

Ленинэй заабаряар, коммунис ёһоор хүдэлхэбди!

Коммунизм байгуулаг шэнэ амжалтанууд тэмдэ.

БАРГАЖАНАЙ РАЙОНДО

ТҮСЭБҺӨӨ ГАДУУР

Баргажанай трактор заһабарилгын мастерскойдо табан жэлэй эхинһээ 460-дахи трактор заһабарилагдажа гаргагдаба. Модо бэлэдхэлэй промышленностиин предприятинуудай техникэ заһабарилха талаар мэргэжэһэн тус мастерскойн коллектив арбадахи табан жэлэйнгээ түсэбөө гадуур 60 трактор заһабарилба гээшэ.

Мастерскойн коллектив арбадахи табан жэлэйнгээ түсэбые В. И. Ленинэй түрэһөөр 110 жэлэй ойдо дүүргээд, 1981 оной түсэбөөр ажаллажа эхилһэн юм. Амжалтата ажалайнь дабшаса улам эршэдэнэ. Ноябрь һарын һүүл багаар коллектив трактор заһабарилха жэлэйнгээ түсэбые дүүргэжэ, 560 мянган түхэригэй продукци худалдаха даабаряа мүн лэ үлүүлээ.

ШЭНЭ ПРОДУКЦИ АШАГЛАГДАБА

Районой эдеэ хоолой комбинат хоёр шэнэ продукци үйлэдбэрилжэ эхилбэ. Тодорхойлон хэлэбэл, «Свердловский» кекс, «Сувенирные» гэһэн прянигууд болоно. Баргажанай районой ажалшад шэнэ кексын амта үзэнхэй. Эндэ түрүүшынхеэ хэрэглэгдэһэн технологёор гаргагдаһан прянигууд энэ һарада магазинуудта наймаалагдахань. Шэнэ продукци гаргалга В. М. Козулинагай, О. М. Соломенцевагай хүтэлбэрилдэг бригадануудта даалгагданхай.

Комбинат дүн хамта 10 янзын пряник, 3 янзын кекс бусадшье олон зүйл гаргана. Шэнэ продукци гаргажа, үйлэдбэриингөө арга боломжонуудые хэрэглэһэнэй ашаар комбинадай коллектив арбадахи табан жэлэйнгээ түсэбые байгша оной сентябрь һарада дүүргээ.

Д. ТУМАНОВ.

ХАБАН ЖЭЛЭЙ ТҮРҮҮШҮҮЛ

ГАГНУУРШАН

Арбан жэлэй урда тээ болоһон ушар. Тэрэ үглөогүүр Сэлэнгэ тээһээ сэбдэг жабар тооһоржо, хэзээ хэзээнэйхинһээ шэмэрүүн шэнгеэр үзэгдөө һэн. Анатолий Коневой бригадын гэшүүд — худэр шииграг хубүүд — үглөогүүр мэндэеэ хэлсэхын орондо: «Һүрхэйхэн хүитэн лэ!» «Үнгэрэгшэ һүни дүшэн градус хоноо гэжэ радио хэлэнэ һэн»., — гэлдэжэ байжа тамшаалдаад, ажалаа хэжэ захалба.

Дүрбэдэхи цех соо наяраан, түерээн... Теэд һурашаһан хүбүүд сожоошье татанагүй. Шэбэгшэнүүдыень унагаажа үмдэһэн малгай дээрээ угланаһан хара багууд дорохоонь гарапан ууралтай холисолдон, гагнаһан түмэрһөөнь бушхаһан утаан мушхарна. Нюдэ соо хадхама ялагар хурса гал нэгэшье дулаа үгэнэгүй. Гагнаһаһан газарта хоёр мянган градус шахуу халуун болоно гэжэ һанахада, жэгтэй шэнги. Теэд газааһаа ороһон хүитэн хүхэ түмэр — түмэр лэ гүбэдаа. Тэрэ хүитэн байха ёһотой.

Хэһэн худэлмэридөө обтошоод, ордоһотойгоор гагнажа, толгойгоошье дээшэнь үргэхэ сүлөөгүй байтарнь, нэгэ хүн Анатолий Коневой мүртэнь хүрөөд абаба. Тэрэ хүн хүрэ хүрэһөөр мүрынь ташаагүй һэн. Харин яһала удаан оогложо ядаад, нүгөөдынгөө яг дуулажа үгэхэгүйдэ, тиигэбэл.

— Юун болооб? —гэбэ Конев.

Анатолий Коневой урда набтархан бэетэй гүлмэр залуухан басаган зогсожо байба. Үбдэгһөө дээгүүр, оодон дэгэлынь тэрэниие бүришье багахан, үхибүүн шахуу болгоно. Сэлмэг сагаан шарайнь янгинама жабарта шэрбүүлэн, мүнөө ягаа-улаан болошонхой, гоёожо будаһан һорьмоһотой сэнхир хүхэ нюдэдынь гайхаһандаа юм гү,али айнандаа гү, юрэдөөл, түб түхэреэхэнээр түрүүн харагдаба.

Нюдөө ехээр харашаһан басеганай юушье дуугаржа үгэхэгүйдэ, бригадир асуудалаа дахин дабтаба:

— Юун болооб, басаган?

— Би эндэ... худэлхэ гэжэ ерээб. Би мүнөө... тэндэһээб, — басаган толгойгоо хазагад гүүлэн, дирекциин байдаг гэр тээшэ заагаад, бээлэй соогоо бээрэһэн гараа пальтогойнгоо хармаан руу шургуулба.

— Хаана худэлхэб? — гэжэ бригадир гайхаба.

—Эндэ.

—Теэд эндэш бидэ — гагнууршадай бригада —худэлнэ ха юмбибди, харанагүй аалши?

— Би таанадай бригадада худэлхэб.

— Маанадай?! —гэжэ Анатолий Конев гайхаһандаа түрүүн нюдөө ехээр хараад, һүүлдэнь абяагүйгөөр энеэжэ, хурганай зэргэ бүдүүн шабын түмэрнүүдые мушхан гүрэжэрхихэ хүсэтэй барьягар гараа басаганай урдаһаа һарбайжа, наада хараһан миһэрэлгээ дүрэгүйгөөр далдалан иигэжэ үгэлбэ: —Танилсаял даа, залуу нүхэр-ажалшан! Конев, бригадир!

Тиигэзд лэ 1967 оной декабриин 19-нэй үдэрөөр хойшо Конев Ковалёва хоёр суг худэлжэ эхилээ һэн. Конев тэрэнэй һурган хүмүүжүүлэгшэнь болобо. Юу хэлэхэб, тэрэ үбэл Люда басаганда хүшэршэг лэ байгаа. Малгай дээрээ үмдэһэн хара баг дороо хороод, һэмээхэн нёлбоһоо гоожуулха үе сагуудшье дайралдагша бэлэй. Теэд сэбдэг үбэлэй һаари хүйтэн хойшоо гаража, удахагүй хабар, тиигээд аажам тэнюун зун орожо ерээ һэн. Үбэлэй хүйтэнэй сагай үнгэрхэдэ, аалиханаар ури унадаг мэтээр, гагнууршанай һурагша Люда Ковалёвагай досоо мүн лэ дулааржа эхилбэ. Басаган ажалдаа имагтал дадаһан бэшэ, харин хэһэн, шэлэһэн хэрэгээрээ урмашажа захалһан байгаа.

Нэгэтэ үглөөгүүр Анатолий Конев Людмилын хажууда ерэжэ, дээрэээнь руу харад гээд, милэржэ:

—Зай, Люда, шимни хүсэд гагнууршан болобо хэбэртэйш. Хэрэгтэй болоо һаашни, би хажуудашниб, сэхэ хандаарай. Зүгөөр шадебарияа үшөөл мулихэ хэрэгтэй. Гагнапан газараа ганса нюдөөрөө харадаг байха бэшэ, харин хургануудаараа «хараха», мэдэрхэ гээшэ шухала.

Хүмүүжүүлэгшынгөө хэлэһэн эдэ үгэнүүдые Людмила Ковалёва мүнөө болотор һанажа ябадаг. Түмэрэй хумидһые нюдөөрөө харангүй, харин гараараа барижа үзөөд гагнаха гээшэ угаа ехэ шадабариин хүсэн, Гагнуурша хүн ехэнхидээл харангүй гагнадаг гээшэ. Тиимэһээ бэрхэ гагнууршанай гар ехэнхи ушарта нюдэниинь болодог байна.

—Би мүнөө арбан гурбадахи жэлээ эндэ худэлнэб. Хирэ-хирэ болоод лэ, бэеынгээ элүүрые шалгуулдагбди. Мүнөөдөө бэемни һайн. Теэд энэ ажалһаа гарашье гүүлээ һаа, ондоо ямар худэлмэри хэхэеэ мүнөөшье болотор ойлгодоггүйб. Өөрынгөө хэһэн ажалда сэдьхэлээрээ дурлаха гээшэ ехэ хэрэг. Мүн бригадымнай хубүүд минии тон дүтын, түрэл зон шэнги болонхой...

Түрэл зон... Мүнөө Людмила Федоровна Ковалёва бригада соогоо эгээн хүндэтэй хүниинь болонхой. Ажалша зоной хүндэ тэдэнэй хара хүлһөөр олдодог гэжэ мэдээжэ бшуу. Ковалёвае бригадынхидынь хэдэн жэлэй туршада бригадираар томилоо. Мүнөө тэрэ Улаан-Удын городской Советэй депутадаар һунгагданхай.

Бригадын гэшүүд юһэдэхи табан жэлэйнгээ түсэбые һайн дүүргээ һэн. Мүн энэшье табан жэлэй түсэб заабол дүүргэгдэхэ.

...Үглөө мүнөө үбэлэй янгинама хүйтэн буухань. Сэлэнгэ тээһээ үглөөнэй жабар улам шангадана. Гүшан наһаяа һаял гэшхэжэ ябаһан, бэеэр набтархан эхэнэр судна бүтээлгын заводой үүдэн тээшэ үглөө бүхэндэ шамдана. Тэрэниие арбан гурбан жэлэй саана мэтэ, мүнөөхил хүйтэн хүхэ түмэр, дүрбэдэхи цех соохи наяраан түерөөн үгтана. Теэд гансал түерөөн аал, наяраан аал? Хүйтэн хүхэ түмэр аал? Үгы даа, ажалай хүргжэм, уян нугархай хүнэй гараар эсхэгдэһэн тэгшэ эд боложо байдаг уянгата түмэр үгтана.

Б. ЮНДУНОВ.

ЗАЛУУ КОММУНИСТНУУДАЙ ЖЭШЭЭГЭЭР

Хяагтын эрэлгын-трикотажна фабрикын фанговахэй комсомол-залуушуулай коллективэн ажалай жилдарь дээрэ 1981 оной апрель һара һэхэгдэнхэй. Энэ гансашье район соогоо бэшэ, мүн республика доторондээжэ болоһон коллектив юм. Бүри үнгэрэгшэ жэлдэ цехэйхид «Республикын комсомол-залуушуулай коллективь» гэһэн хүндэтэ нэрэ эзэрдэ хүртэһэн байна.

Түрэл Коммунис партиингаа ээлжээтэ XXVI съезд нэрэтэй солотойгоор угтахын түлөө социалис мүрысөөнэй хам оролсон, фангова цехэй залуу коллектив нэгэдэхэ үдэр болотор түсэбөө гадуур хубсаһанай 2 миллиарган зүйлнүүдые, 500 килограмм полотно гаргаха, 1 тонно утаһа ээрэхэ уялга абаба. Комсомол-залуушуулай коллективэй хоорондын мүрысөөн үдэр ерэхэ бүри улам шэдэнэ. Энэ мүрысөөнэй манлай

„ЯРУУНАДАМНАЙ ЯМАР БАЙНАБ?“ ГЭҺЭН СТАТЬЯ ТУШАА

БЭШЭГҮҮДҺЭЭ АБТАҺАН МҮРНҮҮД

«Яруунадамнай ямар байнаб?» гэһэн гаршаг доро олон ниинтэй материал толилогдоошье, олон бэшэг ороошье. Толилогдоһон материалнууд соо хэлээтэй зүйлнүүд зарим бэшэгүүд соо дабтагдаһан байна. Тиимэһээ имагтал дабтагдаагүй, хэлэгдээгүй һанамжануудые уншагшадай анхаараха дурадхабабди.

Буряад хэлэ заалгада һургааниин зарим хүтэлбэрилэгдэ эрилтээ һуладхажа, классай багшанар тус бүридэ анхаралаа багаар хандаг болоо. Тиимэһээ эн үедэ эхин класс дүүрэ, дүрбэдэхидэ ерэһэн үхибүүд буряад хэлэн дээрэ бэлэдэлмэри дүүргэхэ, үзэгдэй олон алдуу хэрэгтэй.

Хүүхэдүүлида үзэгдэдэг учебниктэ һүүлэй жэлнүүдтэ хэзээ заһагдажа хэбдэг. Хараад үзэхэдэ, 5-дахи, 7—8-дахи классууд үзэгдэдэг учебникүүд зарим дүримэй тодорхойго, грамматическа ойлгоно үгэнүүд (терминүүд) бүри орёо, ойлгосогүй болоһон гэжэ һанагдана. Тэрэнь, 6-дахи класса хүрэлгэтэй формонуудые гэшэлэ, «мэдүүлһэн түхэл» гэһэн

аад, синтаксис заахадаа, причастна, деепричастна формонууд гэдэг болонобди. Саг харуулдаг саглуулһан формо гээшэмнай **мэдүүлһэн түхэл** болонхой. **Мэдүүлһэн** гэжэ үгын бодото, лексическэ удхань **мэдэхэ** гэжэ үгэһөөюм гү, али юун гэһэн удхатай үгэ болоноб? Синтаксис заахада, «Холбоо үгэнүүд» гэһэн ойлгосо «Холбуулал» болоод байтараа, тээ саагашагуур ошоходоо дахин **холбоо үгэнүүд** болонхой. Мэдүүлэлэй тодорхойлогдо «...үгэнүүдэй хабсаралые мэдүүлэл» гэдэг гэнэ.

—«Хабсарал» гээшэмнай юун гэһэн удхатай үгэб? — гээд һурагшад нэн түрүүн асуудаг. Түрэл хэлэнэйнгээ үгэнүүдые авторнуудай хайша хэрэгээр хэрэглэһэн ушарһаа ойлгосогүй, орёо дүримүүд «мүидэлнэ» гэжэ һананаб.

Хэблэгдэһэн учебникүүд саг соогоо һурагшадта хүрэжэ ерэдэггүй. 1978 ондо хэблэгдэһэн 7—8-дахи классуудай учебник мүнөөшье хүрэтэрөө ерээдүй. Хабар бүхэндэ һурагшадай тоогоор захил хээд лэ хүлеэгшэбди.

Һургуулида удаан саг соо ажаллаһан багшанар учебник зохёолгондо хабаадалсахадаа, ехэл һайн байна. Жэшээнь, 4-дэхи классай учебнигэй автор — РСФСР-эй һургуулинуудай габьяата багша Ц. Бальжинимаева тон һайн ном зохёогоо гэжэ бидэ багшанар тоолодогбди.

Р. ДАШИЕВА,
Дээдэ-Хэжэнгын дунда һургуулиин багша.

Ясли, һургуули, гэртэхи харилсаа холбоон — эдэмнай нэгэ талань. Нүгөө талаһаа — соёл болбосоролой гуламтануудтүрэл хэлэ шудалалгада тон ехэ нүлөө үзүүлхэ ёнотой. Радио болон телевизорээр литературна дамжуулганууд ходо хэгдэжэ байгаа һаа, һайн байгаа. Энэ талаар манай радио, телевидени һанаһанда үшөө хүрэнэгүй гэжэ тэмдэглэмээр. Буряадай телевидени буряадаар эмхидхэгдэһэн олонхи дамжуулгануудаа 2-дохи программаар ябуулдаг. Теэд тэдэ дамжуулганууды-ень имагтал городойхид гү, али город шадарайхид хараха аргатай бшуу.

Буряад драмын театрай зүжэгүүдые ходо харуулжа, уран гоёор уншагшадта һонин рассказ, повестьнуудые уншуулжа, буряад хэлэнэйнгээ баялигтай танилсуулха тиимэ нэгэ онсо аргатай юм. Түрэл хэлэн дээрээ хүүгэдтэ мультфильмнүүдые, кукольна театрай зүжэгүүдые гэхэ гү, али үхибүүдэй булан теле-дамжуулгын программа соо һуурияа олобол, гүнээгы удхатай байха бэлэй.

Мүнөө болотор, һайн толково словарьгүй байһамнай баһал муу. Орфографическа словарь шэнэлжэ, дэлгэрэнгыгээр зохёогоо һаа, ехэ һайн байха байгаа.

Үшөө нэгэ иимэ һанамжа хэлэхэ дуран хүрэнэ: «Буряад үнэн» газетымнай хуудаһанууд дээрэ тон олон статьянууд толилогдоо — тэдээн соо хэлэгдэнэн һанамжануд миин лэ саарһан дээрээ үлэнгүй, дээдын зургаанууд хэмжээ абаха бээ гэжэ найдагдана.

Н. ЦЫБЕНОВА,
багша.

Мүн иимэрхүү һанамжануудые хүдөөгэй олон багшанар хэлэнэ. Түнхэнэй районой Толгойн дунда һургуулиин багша **С. Д. Сотникова**, Хориин районой Тээгдын дунда һургуулиин багша **Ц-Х. Х. Очирова** болон бусад бэшэһэн байна. Жэшээнь, Тээгдын һургуулида буряад классууд удаа дараалан усадхагдажа байна, бэлэдхэлэй класс дүүргэһэн буряад үхибүүд хойто жэлынь ород һургуулиин программаар һургагдажа эхилнэ гэжэ нүхэр Очирова мэдүүлнэ.

ВЬЕТНАМАЙ СОЦИАЛИС РЕСПУБЛИКА. Тханьхоа провинциин Бимшон гэжэ тосхон шадар жэл соогоо 1,2 миллион тонно цемент үйлэдбэрилхэ арга боломжотой нилээд томо завод баригдажа байнхай. Энэ барилга хадаа аха дүү орондо Советскэ Союзай техническэ туһаламжын ашаар бодхоогдожо байгаа 90 предприятиин нэгэниинь юм. Һүүлэй үедэ эндэ барилгын хүдэлмэринүүдэй эршэ улам шангадана. Социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлжэ бригада, участок бүхэнэй коллективүүд ажалдаа үндэр амжалта туйлана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: совет инженер И. Гареев цементын заводой залуу барилгашадай дунда.

ВИА—ТАСС-ай фото.

ТАСС • АПН • ХИЛЫН САНАҺАА

ТҮҮХЭТЭ ШЭНЭ ШАТА

ДЕЛИ. КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Л. И. Брежневэй хани ёһоной албанай хэрэгээр ерэхэсэ байнаб. Энэдхэг олонитэ, политическэ ажал ябуулагшад, хэблэл халуунаар һайшаана. Нүхэр Л. И. Брежневэй хани ёһоной албанай хэрэгээр ерэхэсэ оайлгын үүргые сэгнэхэнь хүшэр. Манай арад тэрэнние Индиин агууехэ нүхэр гэжэ гүнээгы сэдьхэлнээ хүндэлдэг юм», — гэжэ КПИ-гэй Нацсоведэй Генеральна секретарь Раджешвара Рао Индиин Коммунис партиин Национальна Советэй Түбэй орган — неделидээ нэгэ удаа гарадаг «Нью эйдж» газетэдэ толилуулһан статьяа соогоо бэшэнэ.

Л. И. Брежневэй Индиин хүтэлбэрилэгшэдтэй хэхэ хөөрэлдөнүүд уласхоорондын түгшүүрилтэй оршон байдалда болохоёо байна. Ушарынь юуб гэхэдэ, американ империалистнуудтэй Пекинэй эзэрхэн зонхилогшодтой хушуугаа холбожо, шахардуу байдал һуларуулгые буруу һургэхэ, бүмбэрсэг дэлхэйн элдэб хубинуудта дайн байлдааануудай аюул тохёолдуулха хараа шэглэлээ бэлүүлнэ.

Һүүлэй үедэ Холбоото Штадууд Индиин океан дээрэ сэрэгээ улам үргэдэжэ байнхай. Энэнь Индиин аюулгүй байдалда хоро хүргэнэ гэжэ Р. Рао тэмдэглэбэ. Уласхоорондын оршом соо манай оронние гансаардуулан таһалхые Вашингтон болон Пекин оролдоно, тэрэнэй элдэб районуудта сепаратис ябуулганууды-ые һүүгэрөнэ. Индитэй харилсаагаа муудхаахыень Пакистанай сэрэгэй зонхилогшодые тухирна.

СССР-эй зүгһөө бата найдамтай туһаламжа, дэмжэлгэ абаагүй һаа, нимэ эрхэ байдалда энэдхэг арад гансаардаха байгаа бшуу. «Энэдхэг хүн бүхэн зүрхэ сэдьхэлдээ Советскэ Союзда хани барисаанай мэдэрэлтэй ябадаг. Л. И. Брежневэй хани ёһоной албанай хэрэгээр ерэлгэ манай хоёр ороной хоорондохи хани барисаае саашадань хүгжөөхэ байһандань найданабди», — гэжэ КПИ-гэй Нацсоведэй Генеральна секретарь мэдүүлбэ.

УРАГШАА ДАБШАЛТА

НЬЮ-ЙОРК. 1981—1985 онуудта, мүн 1990 он хүрэтэрхи үедэ СССР-эй Экономическа ба социальна хүгжэлтын гол шэглэлнүүд тухай Москвада толилогдоһон КПСС-эй ЦК-гай проект хадаа тон шухала үйлэ хэрэг болоно гэжэ американ нинтын элитэ мэдээжэ ажал ябуулагша, Поль Робсоной нэрэмжэтэ хани барисаанай оолгэмэй эмхиин хүтэлбэрилэгшэдэй нэгэн Джордж Мэрфи мэдүүлээ.

Арбадахи табан жэлдэ коммунис обществын материально-техническэ үндэһэ һуурине байгуулха хэрэгтэ Советскэ Союзай туйлаһан асари ехэ амжалтануд дэлхэй дээрэхи түрүүшын социалис үрэнэй урагшаа дабшаха бата үндэһэ һуури табиба гэжэ тэрэ ТАСС-ай корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө тэмдэглэбэ. КПСС-эй ЦК-гай проект хадаа энэ замаар хэгдэһэн үшөө нэгэ алхам болоно. Энэ документ совет арадай ажаһуудалые улам һайжаруулха гэһэн гол зорилготой байна.

Социалис байгуулалтын булюу байлга экономическа ба социальна тогтууритай һайн хүгжэлтэһөө элеэр харагдана гэжэ американ нинтын ажал ябуулагша хэлэбэ.

ПОРП-ын ЦК-гай ПОЛИТБЮРОГОЙ ЗАСЕДАНИ ТУХАЙ МЭДЭЭСЭЛ

ВАРШАВА. ПОРП-ын ЦК-гай Политбюрогой заседани боложо, Варшавска Договорто ородог гүрэнүүдэй, хүтэлбэрилхы ажал ябуулагшадай уулзалга дээрэ Польшын делегациин хэһэн тоосоое хаража үзөөд һайшааба.

Шахардуу байдал һуларуулха, хөөрэлдөө үнгэргэхэ, харилсаа холбоо тогтоохо гэһэн политикые үргэлжэлүүлхэ асуудалаар Варшавска Договорто ородог гүрэнүүдэй аха дүү партинуудай баримталан бэелүүлжэ байһан хараа шэглэл мүнөөнэн оршон байдалда ехэ удха шанартай юм.

Москвада болоһон уулзалга дээрэ Польшын Нэгэдэмэл хүдэлмэришэнэй партиин ажал ябуулгые, Польшодохи байдал тушаа уулзалгада хабаадагшадай үгэһэн сэгнэлтые ПОРП-ын ЦК-гай Политбюро һайшаагаа.

Польшодохи байдал социалис хани нэгэдэлтэ оронуудай хүсэ шадалда, аюулгүй байдалда, Европодо шахардуу байдал һуларуулгада, эб найрамдал хангалгада шухала үүргэ дүүргэхэ байна гэһэн аха дүү партинуудай, гүрэнүүдэй хараа шэглэлые Политбюро онлгожо байһанаа мэдүүлбэ.

СССР-эй, аха дүү бусад социалис оронуудай һанал нэгэтэй байгые, туһаламжа дэмжэлгые ПОРП-ын ЦК-гай Политбюро үндэрөөр сэгнэнэ.

Социалис Польшо социалис оронуудай хани нэгэдэлые бэхижүүлхэ Варшавска Договорые, СЭВ-эй экономическа хүсые бэхижүүлхэ хэрэгтэ саашадаашье эдэбхитэйгээр хубитаяа оруулха юм.

АВСТРИИН КОММУНИСТНУУДАЙ ХУРАЛДААН

ВЕНӨ. Австриин Коммунис партиин XXIV съезд декабриин 6-да эндэ нээгдэбэ. КПА-гай Центральна комитедэй тоосоон, партиин хүтэлбэрилхы органуудые һунгалга, комиссинуудай элидхэлнүүд тэрэнэй зүблэхэ зүйлдэ табигдана.

КПСС-эй ЦК-гай секретарь М. В. Зимянин түрүүтэй Советскэ Союзай Коммунис партиин делегациие, аха дүү бусад хэдэн партинуудай делегацинуудые партийна хуралдаанда хабаадагшад халуунаар амаршалба.

Австриин Компартиин Түрүүлэгшэ Ф. Мури КПА-гай ЦК-гай тоосоото элидхэл хэһэн байна.

Маяковскиин поэмэ урду хэлэн дээрэ хэблэгдэбэ

ДЕЛИ. В. Маяковскын «Владимир Ильич Ленин» гэжэ поэмын урду хэлэн дээрэ оршуулагдажа, хэблэгдэн гаралгада зорюулагдаһан баярай суглаан Индиин ниислэлдэ болобо. Поэмые оршуулһан Индиин поэт Суман Сархади «Совьет лэндэ» гэжэ журналаар эндэ хэблэгдэн гарадаг, Индиин хэлэнүүд дээрэ оршуулагдаһан ород, совет литературын зохёолнуудайнь түлөө уран зохёолшодто, журналистнуудта, искусствын хүдэлмэрилэгшэдтэ жэл бүри олгогдодог Джавахарлал Неругэй нэрэмжэтэ шанда энэ жэл хүртэнхэй.

Индиин парламетын гэшүүн Азиза Имам суглаан дээрэ үгэ хэлэхдээ, Маяковскын поэмын оршуулгын хэблэгдэн гаралга — ороной соёлой ажабайдалдахи ехэ үйлэ хэрэг болоно гэжэ тусхайлан тэмдэглээ.

Санмаринска Компартиин съезд

САН-МАРИНО. Санмаринска Компартиин X съезд эндэ нээгдэбэ. Гадаадын Коммунис болон хүдэлмэришэнэй партиин түлөөлэгшэд тэрэнэй хүдэлмэридэ хабаадана. КПСС-эй ЦК-гай гэшүүндэ кандидат, КПСС-эй ЦК-гай уласхоорондын таһагые даагшын нэгэдэхи орлогшо В. В. Загладин түрүүтэй КПСС-эй делегаци эдэнэй дунда бии.

Санмаринска Компартиин Генеральна секретарь У. Барулли съезд дээрэ тоосоото элидхэл хэбэ.

КОСТА-РИКЭДЭХИ БАЙДАЛ

МЕХИКО. Эндэ абтаһан мэдээнүүдһээ харахада, Коста-Рикэдэхи дотоодын политическэ байдал һүүлэй үдэрнүүдтэ тон түгшүүрилтэй болоһон байна. Эндэ багсаанай ёһоор, гүрэнэй хархис урбалта хэхэ һанаатай хархис хүсэнүүдэй яоуулгын доёргэл дэжэ байһанһаа уламжалан, нимэ оршон байдал тохёолдоо. Нютагай хархис этэгээдүүд террористическэ эмхинүүдые, Никарагуаһаа зугаһаан сомосовецуудые өөһэдынгөө гол зэбсэг болгон хэрэглэнэ.

АДЛИ БЭШЭ ЭРХЭТЭЙ ХАРИЛСААН

«Харилсаа холбооной хамтын комитет» гэдэгэй түрүүшын заседани Филиппиный нинислэл хото Манилада болобо. Энэ комитедтэ экономическа хоёр бүлэглэлэй—Зүүн-Урда Азиин гүрэнүүдэй ассоциацинн—Индонези, Малайзи, Сингапур, Таиланд ба Филиппиный (АСЕАН), тиихэдэ Европын экономическа нэгэдэлэй (ЕЭС) түлөөлэгшэд ороно. Байгша оной мартда Куала-Лумпурта үнгэргэгдэһэн хоёр бүлэглэлэй түлөөлэгшэдэй уулзалга дээрэ энэ комитет байгуулагдаһан юм. Тэрэ үедэ баруун оронуудай пропаганда тус комитедые Баруун Европын оронуудай «энэрхы бодолой ябуулга», хүгжэлтэ түгэс ба хүгжэжэ байһан оронуудай хоорондо «экономическа харилсаа холбооной бодото жэшээ» гэжэ тайлбарилан идхаһан гээшэ.

Гоёор хэлэгдэһэн эдэ үгэнүүдээр халхабша хээд, АСЕАН-ай оронуудые мэхэлһэн ушарые, монополинуудай шэнэ колониальна экономическа политикын бодото уг зорилгые Манилада үнгэргэгдэһэн зүблөөн элирхэйлэн харуулба. Бодото дээрээ баруун оронуудай монополинууд тус ассоциацие түүхэй эдүүдэй бааза ба өөһэдынгөө промышленна продукци худалдаха дэлгүүр гэжэ тоолоно. Ассоциацида ородог табан ороной таможенно түлөөһэ доошолуулха, нэгэдэлдэ ороһон өөһэдынь хубние дээшэлүүлхэ. Баруун Европын оронуудта өөһэдынгөө продукци абаашан худалдаха замдань тохёолдодог дорожолгын элдэб бэрхэшээлнүүдые усадхаха гэһэн тэдэнэй эрилтэнь бодото дээрээ анхарагдангүй үлэбэ. Зүблөөн дээрэ баталан абтаһан хамтынь мэдүүлгэ хаража үзэхэдэ, «юрэнхы дэлгүүрэй» оронуудай министрнүүд хамжагшадайнгаа эрилтэнүүдые миил «хараада абахабди» гэһэн наидуулгаар хизаарлаһан байха юм.

Баруун Европотой экономическа харилсаагаа үргэдхэн, япон ба американ монополинуудһаа дулдыданги байдалһаа табан ороной зааханааршье һаань, гараха гэһэн хүсэл эрмэлзэлые «юрэнхы дэлгүүрэй» хубилгагдашагүй хараа бодол гэдэргэнь түрибэ. «Баруун Европодо экономическа байдалай таарамжагүй дээрэһээ «юрэнхы дэлгүүр» табан ороной эрилтэнүүдые хангаха аргагүй байна, оирыншье сагта хангагдаха байһандань этигэхээр бэшэ» гэжэ гадаадын харилсаа холбооной талаар ЕЭС-эй комиссиин вице-президент В. Хаферками сэхэ мэдүүлээ.

Ондоогоор хэлэбэл, ЕЭС-эй АСЕАН-тай худалдаа наймаанай, экономическа адли тэгшэ бэшэ харилсаануудые саашадань тэрэ зандань үлөөхэ гээшэ. Баруун Европын Зүүн-Урда Азиндахи политикын гол зорилгонь байһан, саашадаашье байха. Дэлхэйн энэ райондохи түүхэй эдүүдэй баялигта дуран соогоо хүртэхэ, тэндэ промышленна эд бараагаа наймаалха арга боломжоёо аршалан хамгаалха зуураа, монополинууд экономическа талаар АСЕАН-ние өөһэдһөөнь дулдыданги байдалтай зандань үлөөхые, ассоциацие баруун оронуудай политикаһаа гаргахагүне, сэрэгэй-политическэ бүлэг болгохо замдань оруулхые оролдоно.

Эдэ бүхы түсэбүүд Зүүн-Урда Азиин хүгжэжэ байһан оронуудай национальна аша туһын хэрэгүүдтэ заахашье харюусанагүй. Империалис монополинуудай нимэ харата түсэбүүд АСЕАН-ай оронуудай һанаае зобоонгүй байха аргагүй.

ПАЛЕСТИНЫН АРАДТАЙ ҺАНАЛАА НЭГЭДЭЛГЭ

Национальна бөөе даанхай байдалай түлөө Палестинын араб арадай тэмсэл дэлхэйн түрүү үзэлтэй олониитын зүгһөө улам ехээр дэмжэгдэжэ, тодорхой хараа шэглэлтэй боложо байна.

Палестинын асуудал эдэ үдэрнүүдтэ уласхоорондын үндэр дээдэ хуралдаан — ООН-ой Генеральна Ассамблей дээрэ дахинаа зүблөөн хэлсэгдэжэ байна. Делегадуудай диилэнхи олонхидынь ООП-ые Палестинын араб арадай хуулита гансахан түлөөлэгшэ гэжэ мэдэрхэ зуураа, палестинецүүд тушаа хюдалга алалгын политика бэелүүлжэ байһан Израилние эрид шууд шүүмжэлэн буруушааба.

Палестинын араб арадай хуулита эрхые мэдэрһэн резолюци ООН нэгэтэ бэшэ баталан абана. ООН-ой Генеральна Ассамблейн энэ жэлэй зун Палестинын асуудалаар үнгэргэгдэһэн онсо тусхай VII сессиин шиидхэбэринүүд айхабтар шухала удха шанартай байһан. Палестинын, Иерусалимые оруулалсан, бусад арабуудай газар дээрэлээ Израилиин гаража ошоһон хойно, Палестинын араб арадай бүрин эрхэнүүдэй, тэрэ тоодо гадаадаһаа хамааралгагүйгөөр бөөе даанхай байдалтай болохо, дулдыданги бэшэ өөрын гүрэние байгуулха эрхынь бодото дээрээ сүм бэелүүлэгдэһэн хойно Дүтын Зүүн зүгтэ алишье талада ашатай туһатай амгалан байдал хангагдаха гэжэ олонхидой дуугаар абтаһан резолюци дотор хэлэгдэнэ.

ООН-ой эдэ шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлхэ замда һаад хэдэг гол шалтагаан гэхэдэ, Холбоото Штадуудһаа дэмжэлгэ, туһаламжа дуран соогоо абажа байдаг Тель-Авивай эзэрхэг түримхэй политика мүн. Вашингтондо нэгэ хэды болоод лэ орон нютагһаа зугадан гараһан палестинецүүдые «хайрлаха», «палестинецүүдэй эрхэ сүлөө тухай» хөөрэлдэхөөр бэлэн байдаг хэбэртэй. Гэбэшье бодото дээрээ Сагаан байшангай Дүтын Зүүн зүгэй политика сионистнуудаар дэмжэгдэн дэбэргэдэн, Палестинада эсэргүү хараа шэглэл дээрэ үндэһэлэнхэй.

Орон нютагһаа үлдүүлэн гараһан арадта бөөе даанхай байдалтай болохо гол эрхэнь олгогдоногүй. Тиигэжэ байхадань Израилиин эзэрхэг түримхэйшүүл америкын буу зэбсэг улам схээр абажа, Ливандa байһан палестинецүүдтэ, мүн Ливанай арад зондо эсэргүүгээр хэрэглэнэ.

Араб арадуудтай һаналаа нэгэдүүлгээр бүхэдэлхэйн конгрессэй ажал ябуулгые үргэлжэлүүлхэ талаар уласхоорондын секретариадай заседани Бейрудта һаяхан үнгэргэгдөө. Эзэмдэгдээд байһан газар дээрэ палестинецүүдэй тэмсэл арадай революциин хэмжээндэ хүрэнхэй гэжэ заседанида хабаадагшад тэмдэглэһэн байна. Тиигэхэ зуураа, тэдэнэр империализмын, сионизмын ба араб хархис хүсэнүүдэй Палестинын арадта, тэрэнэй бодото хүтэлбэрилэгшэ — ООП-то эсэргүү ябуулганууда үргэдхэжэ байһан ушарта һанаагаа зобожо байһанаа мэдүүлээ.

Палестинын араб арад тон орёо, бэрхэшээл ехэтэй эрхэ байдалда эрхэ сүлөөгэйнгөө түлөө тэмсэл хэжэ байна. Тэрэнэй үнэн зүб ба хуулита эрилтэнүүд уласхоорондын олониитын зүгһөө үргэнөөр дэмжэгдэжэ, палестинецүүдэй шэнэ амжалта туйлаха хэрэгтэ аша туһа хүргэнэ.

Н. СЕТУНСКИЙ,
С. БЫЧКОВ,
Г. КУВАЛДИН.
(ТАСС).

Уласхоорондын шэнжэлэл

ШАХАРДУУ БАЙДАЛ ҺУЛАРУУЛГАДА ЭСЭРГҮҮСЭГШЭДТЭ ХАРЮУ

ООН-ой Генеральна Ассамблейн XXXV сессиин хүдэлмэриин нэгэ шухала шата дүүрэбэ. Уласхоорондын аюулгүй байдалаи асуудалнуудые хаража үзэһэн ассамблейн нэгэдэхи комитет буу зэбсэг хуряан абаха хэрэгтэ хабаатан 40-һөө дээшэ резолюци үзүбшэн хэлсэһэн ба баталан абаһан байна.

Генеральна Ассамблейн пленарна заседанинуд дээрэ эдэ документнүүдэй һайшаагдаһанай һүүлээр, документнүүд дотор оруулагаһан дурадхалнуудай бодото дээрээ бэелүүлэгдээд байгаа гэжэшэ һаа, буу зэбсэг ехээр гаргаха ябадалые хизаарлаха, шахардуу байдалые һуларуулгые үргэдхэн гүнээгырүүлхэ, уласхоорондын байдал һайжаруулха талаар горитойхон алхам хэгдэхэ байна гэжэ хэлэхэдэ үлүү болохогүй.

«Сэрэгэй аюулые багадхаха талаар зайлуулашагүй зарим хэмжээнүүд тухай» СССР-эй оруулһан резолюциин проект ба «Эб найрамдал ба буу зэбсэг хуряан абахын түлөө, уласхоорондын аюулгүй байдалай нандабаритай байхын түлөө» совет меморандум хадаа буу зэбсэг хуряан абалгада хараалагдаһан хэмжээнүүдэй үндэһэ пуури болопон байна. Эдэ документнүүд дотор хэгдэпэн дурадхалнууд дэлхэйн шэнэ даанан аюулые ваисуулха талаар оухы дэлхэйн арадуудаи хүсэл эрмэлзэлдэ гүнсэд дүүрэнэр харюусажа байнан тула дэлхэйн нэгэдэлнүүдэй зүгпөө туйлаи схэ анхаралаар оа наишаан дэмжэлгээр уттагдаһан оайна.

Бүхы гүрэнүүдэй аша туһын хэрэгүүдтэ сүм харюусажа байнан дээрэ һээнь Советскэ Союзаи эо наирамдалда зорюулагдаһан эдэохи үүсхэлые оидэнэр халуунаар дэмжэнэоди гээд Англиын ООП-дохи саг үргэлжын түлөөлэгшэ Э. ди Фигейреду тэгшэ мэдүүлээ. Тодорхойлон хэлэоэл, ядерна оуу зэосэгүй гүрэнүүдэй аюулгүй оаидалаи нандаоаритаи оаилгые оэхижүүлхэ тухаи дурадхал анхаотар шухала удха шанартаи гэжэ тэрэ онсолон тэмдэглээ. Мүнөө үеын уласхоорондын оаидалаи улам шахардуу ооложо оайнан ушар хадаа эб наирамдал оа аюулгүй оаидалаи түлөө үшөө шангаар тэмсэл ябуулхые уялгална гээд индиин түлөөлэгшэ С. П. Миттал гэгшэ тэмдэглээ. Имагтал энэ талаар манай орон СССР-эй оруулһан дурадхалнуудта туйлай схэ анхаралтаи гаргаа хандана гээд тэрэ мэдүүлнэн оаи-ха юм.

Сэрэгэй-политическэ бүлэглэлнүүдые үргэдхэхэ яоуулганууд-һаа, Аюулгүйн Советэй саг үргэлжын гэшүүн бүхы ороннуудаи, тэрэшэлэн сэрэгэй хэлсээгээр холооотои гүрэнүүдэй өөнэдынгөө зэбсэгтэ хүсэнүүдые оа юрын оуу зэосэгүүдые ехэдхэлгэһээ арсаха тухаи хэлсээ оаталха гэһэн СССР-эй уряанууд нэгэдэхи комитедэи хүдэлмэри дээрэ наишаан дэмжэгдэнэн баина.

Буу зэбсэг ехээр бүтээн гаргаха, уласхоорондын оаидалые улам шахардуу шанга оолгохо яоадалые али болохоор дэмжэгшэдэи һанааида совет дурадхалнуудаи яашье таарахагүй баиһаниинь мэдээжэ ааб даа. Зүбшэн хэлсэгдэһэн эдэ гол асуудалнуудаар США ба баруунаи зарим гүрэнүүд оүтэмжэгүй хараа оодол оаримталнан байха юм. Комитет дээрэ наишаагдаһан юнэн резолюциин оаталамжада табигдахада, Америкын делегадууд буруушаажа дуугаа үгэһэн оа бусад асуудалнуудаи баталамжада наналаа барипан баина. Тиигэхэ зуураа, буу зэбсэг хуряан абалгаар тэдэнэр бүтэмжэтэй нэгэшье дурадхал оруулаагүи. Хитадай түлөөлэгшэ энэ асуудал зүбшэн хэлсэлгэдэ огто хабаадаагүи.

Вашингтон ба Пекинэй ямар зорилготойгоор нимэ юумэ хэжэ байһанай шалтагаан зүбшэн хэлсэлгэдэ хабаадагшадта ойлгосотой болоһон. Сэрэгэй аюулые багa болгохо зорилгоор уласхоорондын нэгэдэлэй хамаг хүсэ шадалаа элсүүлжэ байхада, эзэрхэг түримхэй политика баримталагшад «хизаарлагдаһан» ядерна дай хэхэ тухай үгэ хүүр гаргана, бусад оронуудай дотоодын хэрэгүүдтэ саг үргэлжэ хамаарна гэжэ Ливиин түлөөлэгшэ Джамахирии Авад Буруин гэгшэ мэдүүлээ.

Совет дурадхалнуудай үндэһэ һуури дээрэ комитедэй баталан абаһан резолюцинууд хадаа шахардуу байдал һуларуулгада эсэргүү тэмсэл ябуулагшадта шанга харюу боложо үгөө. ООН-ой гэшүүн оронуудай диилэнхи олонхидойнь буу зэбсэг хуряан абалгын, сэрэгэй талаар шахардуу шанга байдалые һуларуулгын асуудалнуудые бодото хэрэг дээрэнь бэелүүлхээр гүйсэд дүүрэн хүсэл эрмэлзэлтэй байнаб тэдэ резолюцинууд эли тодоор харуулба.

«Шахардуу сагта түргэн элсүүлэгдэхэ хүсэнүүд» гэжэ нэрлэгдэдэг американ сэрэгэй хэдэн часть Египет худар асарагдаба. Тэдэнэй бүридэлдэ хуурай газарай сэрэг, далайн ябаган сэрэг, авиаци ородог. Америкэнээ ерэһэн бүхы сэрэгшэдэй тоо дүн хамта 1400 хүн гээд багсаагдана.

Эндэ асарагдаһан американ сэрэгүүд Египедэн зэбсэгтэ хүсэнүүдтэй хамта дайшалхы шэнжээтэй маневрнуудта хабаадаха байна. Энэ манёврой болохо газар түхэлөөрөө нефтеэр баян Персидскэ хоолойн эрье шадарай районуудтал адли байха юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: бүлэг американ сэрэгшэд Египедэй аэродром дээрэ буужа байна.

АП—ТАСС-ай фото.

АЛИМ ЖЭМЭСЭЙ АЖАХЫДА

Үрэ жэмэстэ модо олоор тарижа, республикын ажахынуудта, ажалшадай хубини хэрэглэмжэдэ худалдаха, саад, сэсэрлиг дэлгэрүүлхэ һайн һайхан хэрэгтэ үрэ жэмэсэй станцийн худэлмэришэд гол үүргэ дүүргэдэг гэшэ.

...Үнгэрһэн зунай эхин һара бэлэй. Үглөөнһөө эхилээд лэ ангама халуун болобо. Дээдэ-Онгостойе уруудан урдадаг горхоной үһан наранай хурса элшэ доро хожоржо, станцийн полинуудай бага бэшэ талмане гүйсэд ундалуулха аргагүй болоо һэн.

Элдэб янзын жэмэсэй залуу эшэнүүдэн һуулгагдажа байһан ье һэн. Үргамалай нарай, бэеэ хүсөөгүй хаһадагазарынь һайса үһалжа ундалуулаагүй һаа, жэмэстэ модод гансата муудажа, хосорходоо болохо бшуу. Бороошье орохо хэбэргүй.

Эгээл нимэ һанаа зоборитой үедэ питомнигой агроном Татьяна Филипповна Константинова унтаха нойргүй болобо. Үүр хираалжа байхада бодоод, шамдуухан эдеэлээд лэ ажалдаа яараха. Харгыдаа питомник тээшэ татагдаһан хаананааб руу шагаахадань, хүрээ булахагүй үһан урдажа байха. Үнанай харуулшадаар томилогдбһон хоёр худэлмэришэд поли дээрэ урдажа ерэһэн үньe альган дээрээ тодожо абаха тоонон хатанги газар тээшэ залан тарааха.

Агрономой эдэ бүгэдые хинан шалгажа, хараадаа абаһаар байтар, үглөөнэй найман саг болошохо. Хүрзэнүүдые барифан эхэнэрнүүд ажалдаа түгэс бэлэн болонхой, агрономой заабаринуудаа үгэхые хүлеэжэ байха. Т. Ф. Константинова мүнөөдэр хэгдэхэ худэлмэри туша тобшо тодоор хөөрэжэ, хүн бүхэнэй ажал хубаарилаадхиха.

Үнгэрһэн зунай нэгэ үдэр бэлэй. Үүлэгүй сэлмэг тэнгэриһээ халуун элшэсэ хайра гамгүй сасажа байһан нара хараһан бэеэрээ, Татьяна Филипповна нигэжэ хэлээ бэлэй: «Ган гасуур гэжэ шалтаад, тэнгэриһээ хайра үүлеэжэ һууха арга манда үгөө. Бодото ажалаараа түйлажа гараха ёһотойбди. Нимэ байдалай тохёолдоходо, найдамтай, шадамар худэлмэришэдтэйдөө баясадагби».

Нигэжэ хэлээшэнь эүйтэй һэн. Гушан нэгэдэхи зунаа эндэ худэлжэ байһан республикын габьята агроном Т. Ф. Константинова нигэжэ хэлэхэ дүүрэн эрхэтэй. 1949 ондо Эрхүүгэй хүдөө ажахын институт дүүргэһэнэнигээ удаа, эндэ ерээ бэлэй. Тэрэ гэһэнһээ хойшо үрэ жэмэсэй энэ станцида таһалгаряагүй худэлмэрилнэ.

Питомнигой бригадада найдамтай, бүхы арга шадалаа элсүүлэн ажалладаг худэлмэришэ хүнүүдэй үгы һаа, таригдаад, өөдөө бодожо байһан ургамалнуудынь бүрэй хаташаха байгаа бшуу. Һаял набша намаагаа задараад байһан үрэ жэмэстэ бүргаа-һад наршыжа, шарлажа эхилбэ. Нимэ сошордомо үзэгдэл обёорһон станцийн хүтэлбэрилэгшэд тракторта цистернэ шаттагалжа, худагай үһаар ургамалнуудаа үһалха гэһэн шидхэбэри абаа бэлэй. Одоол саг соонь абтаһан энэ шидхэбэрийн ашаар олон гектарта таригдаһан жэмэстэ ургамалнуудган гасуурһаа абарагдаһан юм.

Ажахын түрүү механизаторнуудВ. С. Самсонов, В. С Олзоев, үһалагша Н. Х. Павлов болон бусад бүхэли зундаа үдэр, һүнигүй худэлжэ, ган гасуурые дабажа гараа. Бригадын эхэнэрнүүд ургамалнуудай зурууд хоорондуур нэгэшье бүртаг үбнэ үлөөхэгүйе оролдодог һэн. Энэ тэмсэлэй ашаар ерэхэ жэмэстэ ургамалнуудые (үхэр нюдэн, малина, яблони болон бусад) республикынгаа ажалшадта олоор худалдаха аргатай байхань лаблгай.

Ган гасуурые дабаха тэмсэлдэ хабаадалсаһан Андреи Иванович Емельянов даинай инвалид юм. 1945 онһоо хойшо энэ хүнэй гар хүреөгүй, хүрьһьень элдүүрилсэгүй участок станцида олдохогүй. Дайнай ветеран Иван Харламиневич Павлов оролдосото ажалаараа коллективэйнгээ дунда хүндэтэй болоһон хүн. 1949 ондо станцийн бангуулагдахаһаа хойшо таһалгаряагүй худэлжэ байһан Ф. Д. Потылицына, А. А. Гаврилова. А. Г. Середкина, М. И. Попова ооолон бусадай оролдолгоор гол түлөб 1950 онһоо 1980 он болотор яблонийн, үхэр нюдэнэй, шасаргана болон бусад үрэ жэмэсэй 7 миллион 115 мянган эшэ ургуулагдажа, республикымнай ажалшадай хэрэглэмжэдэ үгтэнхэй. Бишыхан үрэһэнһөө турба-дүрбэн жэл соо үнжэгэн нарай набшаһатай эшэхэнийе ургуулжа, жэмэс үгэхэ үндэр болотор ургуулха гээшэ ехэ ажал мүн.

Н. БАДМАРИНЧИНОВ.

Эльвира Лансуева Улаан-Удын медицинскэ училищэ амжалтатайгаар түгэсхөөд, Сэлэнгын районой Ноёхоной участковой больницада худэлхөөр эльгээгдээ һэн. Түрүүшэгээр хүнгэн бэшэ бэлэй. Эндэхи худөөгэй эрхэ бандалда, больницыг тогтоогдоһон нарин нягта гуримда дадаха хэрэгтэй байгаа бшуу. Зүгөөр залуу мэргэжэлтые иимэ бэрхэшээлнүүд сухарюулаагүй. Тэрэ тэсэмгэйгээр, үсэд нэтэрүүгээр ажал худэлмэридөө хандажа, үбшэнтэнэйшье, суг худэлдэг нүхэдэйнгөөшье һайшаал магтаалда хүртөө юм. Больницын врачнуудай гуйлтаар тэрэ үшөө лаборантын мэргэжэл шудалжа, эндэшье хэшээл оролдолгоёо гэршэлнэ.

Эльвира Лансуева районой элүүрые хамгаалгын таһагай, больницынгаа захиргаанай зүгһөө хэдэн Хүндэлэлэй грамота, баясхаланда хүртэһэн байха.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Э. Лансуева ажалдаа.

Н. ДРИГЕНОВЭЙ фото.

МОНГОЛ ОРОН ТУХАЙ МАРКАНУУД

Аха дүү Монгол ороной маркануудые суглуулха дуратай филателистнүүд тон олон юм. Өөрсэ янзаар хэблэгдэһэн гоё һайхан эдэ бүтээлнүүдэй шанар, шэмэглэл тухайнь хэлэһэнэй үлүү гэжэ һанагдана. Түрэл хизаарай байгаалиин баялиг, хүгжэлтын түүхэ гэршэлдэг маркануудхари үрэнүүдэй аяншалагшадай анхарал мүн лэ татадаг гээшэ.

Монголдо почтын аргаар харилсаанай байгуулагдаһаар хэдэн зуун жэлэй үнгэрбэшье, түрүүшын марка нууд 1924 оной октябрь һарада гаргагдаһан. Эдэнь СССР-тэ хэблэгдээ һэн. Монголой хүүшанай «Элдэб-Очир» гэһэн нэрэтэй герб эгээл түрүүн маркануудта зураглагдаа бэлэй. Нэгэ үедэ үнинэн уран зурааша, график, мүнөөнэй монголой искусствын эхи үндэнэ табилсагша Балдугийн Шаравай бэлдэнэн зурагуудаар маркануудхэблэгдэдэг байгаа.

1932 оной зун хэблэгдэһэн маркануудые онсо анхармаар. Промышленностийн, худөө ажахын, соелон хүгжэлтэдэ болоһон хуоилалтануд, мүн олон ондоо мэргэжэлнүүдээр, жэшээлбэл, хэлхеэ холбоононоор, хэблэгшээр, токарёор худэлдэг монгол үгсаатан маркануудта харуулагдажа эхилһэн байна. Арадай революцийн вождь Д. Сүхэ-Баатарай, Залуушуулай революционно холбооной гишүүнэй, арадай армийн сэрэгшын дүрэ зурагуудые анхармаар бэлэй. Юрын малшадые ажалайнь үедэ харуулһан зураг һонирхолтой. Хони хайшалжа гү, али мори һургажа байһан хүнүүдэй шадабари тухай мэдэсэтэй боломоор. Тиихэдэ нютагаймнай хүн, уран зурааша Ц. С. Сампилован «Адуушан» гэһэн зураг Монголой филателистнүүдтэ илангаяа һайшаагдажа, энэ бүтээлынь марка дээрэ барлагдаа һэн. Энэ үедэ Ц. С. Сампилов Монголой правительствын уряалаар тэндэ ажаллажа байгаа бшуу.

...Хадын саанаһаа һаял гаража, улайран алтарһан элшэнүүдээ үргэн талаар сасаһан наранай урдаһаа морин унаһан хүн харайлгана. Монголой гүрэнэй гербые шэмэглэһэн талын хүнэй дүрэ зураг мүн лэ маркануудай шэмэг болгогдоһон юм.

Монгол-совет хани барисаанда зорюулагдаһан маркануудтушаа хэдэн үгэ хэлэлтэй. Хэнэйшье мэдэлгэр, 1921 оной ноябрийн 5-да Монголой делегаци Сүхэ-Баатаран хүтэлбэри доро Москва мордожо, В. И. Ленинтэй уулзаһан түүхэтэй. Түүхэтэ энэ уулзалгые зураглаһан почтын маркануудхоёр дахин барлагдаа. Совет арадан агуу вождь В. И. Ленинэй дүрэ зурагые, Улаан-Баатарта Владимир Ильичэй дурасхаалда табигдаһан хүшөөе маркануудтаа олошоруулхада тааруу арга нүхэсэл боложо үгөө бэлэй.

Монголой таланууда, хада уулануудта ажамидардаг ан амитад ургамал ногооной баялигтан танилсаха арга мүн лэ бии. Зарим маркануудтаа оро унаһан хүнүүдые обёормоор. Талалиг, губилиг газарта яагаад ороноуд байха болоо юм гэһэн асуудал эүйтэй ха. Гэжэ эуура, Монголой хойто зүгтэ Зүүн Саяанай шэлэнүүд һубарин һунадаг гэжэ тэмдэглэлтэн. Урдань хүрэжэ ошохонь хүшэр хүндэ энэ газарта гансал ороноуд почто абаашадаг байһан юм.

Спортын зүйлнүүдэй, онсолбол, барилдаан, урилдаан, һур харбалга гэхэ мэтын национальна онсо шэнжые гэршэлһэн маркануудолоной дунда дэлгэрэнхэй. Мүн уласхоорондын удха шанартай мурысөөнүүд. Олимпийн нааданда шалгарһан монгол барилдаашад почтово миниатюрануудта оруулагдаа.

Монгол орон тухай маркануудманай орондо гаргагдадаг юм. Улаан-Баатартахи театр, Гүрэнэй университет, МНР-эй герб ба туг, Сүхэ-Баатарта зорюулагдажа бодхоогдоһон хүшөө гэхэ мэтэһээ эхилээд лэ, тоолохо болоо һаа, олон ааб даа.

Байгша оной һүүл багта уран зурааша Г. Раднаабазарай бүридхэлөөр Монголой почтын маркануудай ном хэблэгдэхэ юм. Эртэ урда сагһаа Монголой хүн зоной хоорондоо харилсахын тула хэрэглэдэг байһан арганууд, тусхай дохёо тэмдэгүүд тухай дэлгэрэнгыгээр бэшэгдэхэ юм. Арадай ёһо заншал, дүрим гуримһаа эхилээд, хубсаһа хунарайнь үгалза хээ, гэр байрынь шэмэглэл хуу хараада абтажа, тайлбарилга үгтэхэ.

А. ЛИТВИН.
филателист.

УРАН ШҮЛЭГЭЙ ҮДЭШЭ

Д. Банзаровай нэрэмжэтэ Буряадай гүрэнэй багшанарай дээдэ һургуулийн ород, буряад хэлэнэй отделенидэ буряад уран зохёолдоо дураганшуул, өөһэдөө шүлэг, рассказ бэшэгшэд, мүн оршуулаадные үзэдэг хүнүүд олон юм.

Энэ отделенийн студентнэр буряад хэлээсэ гүнзэгыгөөр шудалан үзэхэһөө гаднапа. буряад уран зохёолшодойнгоо ажалаар һонирходог, уулзажа хөөрэлдэдэг байха.

Студентнэрэй үүсхэлээр олон уулзалгануудэмхидхэгдээ: залуу поэтесса Дулгар Доржиева, Буряадай комсомолой шангай лауреадууд Галина Раднаева. Мэлс Самбуев. Лопсон Тапхаев, драматург Дугар Дылгыров болон Хоца Намсараевай нэрэмжэтэ академическэ буряад драмын театрай артистнар эндэ уригдажа, өөрөөрөө зохёохы ажалтай студентнэрые танилсуулһан, һанамжа дурадхалнуудаа хубаалдаһан байха юм.

Һаяхана үнгэрһэн ээлжээтэ поэзийн үдэшэдэ Буряадай комсомолой шангай лауреат, поэт, прозаик, драматург Ардан Ангархаев уригдаа.

Ардан Лопсонович өөрынгөө зохёохы ажал тухай студентнэртэ тобшохоноор хөөрэжэ үгөө, мүн залуу буряад поэдүүдэн һүүлэй үедэ бэшэһэн зохёолнууд дээрэ, онсо тогтоо. Өөрынгөө шүлэгүүдые уншажа үгөз, Ардан Ангархаевай «Түрэл хэлэн» гэһэн уянгата шүлэгынь түрэл хэлээ шудалжа байһан залуу үетэндэ ёһотойл һургаал болоно.

Поэт саашань «булагай уһандал арюун тунгалаг буряад хэлээ» хайшан гэжэ бүри һайнаар шудалжа, саашань улам хүгжөөхэ тухай хөөрэлдөө хэхэдээ, студентнэрэй анхаралыень «суранзан» мэтээр татажа шадаа.

Манай институдай физико-математикын факультедые дүүргэһэн Ардан Лопсонович ёһотойл хүмүүжүүлэгшэ мэтээр студентнэрэй элдэб олон асуудалнуудта тодорхой харюу үгэһэн байна. Дуран тухай, түрэл дайда, Эхэ нютаг тухай шүлэгүүдээр, ажабайдалай орёо асуудалнуудые тодорхойлһон рассказ, повестнуудаар, мүн театрай сценэ дээрэ табигдажа байдаг зүжэгүүдээр табигдаһан асуудалнуудта тодорхой харюу үгтэнхэй.

Ардан Ангархаевай рассказ, туужанууда хөөрэлдөөн үргэлжэлөө. «Суранзан», «Үер» хоёроорнь илангаяа олон асуудалнуд табигдаа. «Өөрынгөө жаргал ондоо хүнэн зоболон дэ[illegible] түхеэржэ болохо гү?» [illegible] һэн үндэһэтэй «Үер» [illegible] повестийн гол геройнуудболохо Долгормаа. Сан[illegible] Доржо тухай, һүүлшын [illegible]ёрой хэнэйнь үлүү хүн б[illegible]һан тухай һонирхолтой хө[illegible]рэлдөөн болоо.

Уулзалгын түгэсхэдэ студентнэрэй зүгһөө б[illegible] болгон. манай дуушад—Со[illegible]бон Аюшеев, Мэдэгма Ц[illegible]денова. Бадмажаи Будаев, Дашинима Тогтохоев гэгдэ[illegible] хэдэн дуунуудые дуулаг[illegible] байна. Ардан Ангархаев [illegible] үгэ дээрэ В. Пантаевай [illegible]шэнэн «Тэнгэрийн одон» [illegible]жэ дууе «Байгалай дол[illegible]нууд» гэжэ ансамблийн дуу[illegible]шан Д. Тогтохоев ирагуу [illegible]ханаар гүйсэдхөө.

Хоёр часай туршада [illegible]гэлжэлһэн энэ уулзалга [illegible] бүхэнэй сэдьхэл худалдаа[illegible]гүй бодолойнь оёорто һайха[illegible] мэдэрэл түрүүлһэн байха.

Х. ДОРЖИЕВА,
345-дахи бүлэгэй студентка.

УЯНГЫН НУГАРХАЙ АЯЛГА ТАТУУЛАН...

Намай шэнжэлэл ба шүүмжэлэл

НОМДО дуратайшуулай Буряадай АССР-эй республиканска бүлгэм багахан хэмжүүртэй номуудые хэблэн гаргажа эхилөө. Тэдэ номууд соо түрэл Буряадаингаа уран зохёолшод, тэдэнэй зохёохы ажал тухай өөшөдөхэ юм.

Һаяхан түрүүшын ном хэблэгдэбэ. Түс номой автор — М. М. Хамгушкеева. Д. Банзаровай нэрэмжэтэ багшанарай институдай багша, А. М. Горькийн нэрэмжэтэ Литературна институдай аспирантка М. Хамгушкеева өөрынгөө номые «Сахилгаан мэтэ зуралзаһан наһан» гэжэ нэрлэбэ. Энэ ном Буряадаи оюун бэлигтэ поэт Намжил Нимбуевай зохёохы ажалда зорюулагдана.

Нёдондо жэл Москвагаи «Современник» гэжэ номой үйлэлдэ Намжил Нимбуевай «Шүдэрлэгдэһэн сахилгаануудгэжэ номон хоёрдохнёо барлагдаха болоходонь, РСФСР-эй Гүрэнэй шангай лауреат, Буряадай арадай поэт Николай Дамдинов оролто үгэ соогоо нигэжэ бэшээ һэн: «Урган гаража ябаһан залуу поэдые би бүхы сэдьхэлһээ амаршалаад, онсо өөрын сараа мүртэй һүбэлгэн мүрнүүдынь тамшаан уншажа, авторта байгаалиһаа үгтэһэн ехэхэн ухаамгай һонор мэдэрэл бии байна гэжэ ойлгоо һэм. Поэдэй нюдэн хурса, зүрхэн халуун, ухаан бодолойнь эрьесэ гүн байгаа. Буряад литературада нэгэ һарүүл мүшэнэй бии боложо байһан элирээ һэн...»

Намжил Нимбуевай бага наһан Яруунын райони Маарагта нютагтай холбоотой. Оюн бүхэндэ Намжил эхэ, эсэгэтээ Ярууна ошодог одаігаа. Энэ нютагай дабтагдашагүй һайхан байгаали эдир поэдэй сэдьхэлдэ бүхөөр хадуугаа һэн. «Түрэһэн нютагта», «Энэ һүни дуулим нугаар», «Ой соо нойрсоходо», «Яруунын хүбшын намар» болон бэшэ шүлэгүүдэнь Яруунын бангаалиин һайхан түхэл шэнжэнүүд дайралдана гэжэ тус шэнжэлэлгэ соо хэлэгдэнэ. А. М. Горькийн нэрэмжэтэ Литературна институдай студентнэр болон багшанар Намжил Нимбуевай ехэ юумэ мэдэхэ байһиень, олон ном уншаһиень, эрдэм бэлигээ дээшэлүүлхэ эрмэлзэлыень һайшаадаг һэн гэжэ М. Хамгушкеева бэшэнэ.

Залуу поэт эдир залуугаар наһаннаа нүгшэһэн юм. Гэбэшье өөрынгөө хорин гурбан наһан соо яһала ехэ юумэ хэжэ үрдиһэн байна. «Шүдэрлэгдэһэн сахилгаануд» гэжэ шүлэгүүдэй ном, гурбан повесть, нэгэ акттай гурбан зүжэг, хэдэн рассказ болон «сагаан» шүлэг тухай статья бэшэһэн байна. Өөрынгөө эсэгэ Шираб Нимбуевай шүлэгүүдые ород хэлэн дээрэ оршуулдаг һэн. Тиихэдэ монгол хэлэнһээ «Яаралтай хэрэг» гэжэ повесть оршуулһан байна.

Уран зохёол шүүмжэлэгшэд болон шэнжэлэгшэд Намжил Нимбуевай зохёохы харгын онсо өөрын маягтай, һонирхолтой байһые нэгэн дуугаар тэмдэглэдэг.

«Шүдэрлэгдэһэн сахилгаануд» гэжэ номыень шэнжэлжэ үзөөд, М. Хамгушкеева нигэжэ бэшэнэ: «Энэ ном соо — поэдэй өөр тухайн болон мүнөөнэй шүлэг руулга тухай хэлэһэн нуд. Хүнэй сэдьхэл соо шүлэг дуунай бурьялан ража байһан үе сагые ралзаһан сахилгаантай шэлтэй. Поэзи гээшэ б дааа нэгэ танигдаг үзэгдөөгүйшье һаа, арга һайхан мэдэрэлнүүдые тадхана. Тэзд мүнөөдөө на байна, баригданагүй дэ мэдэрэлнүүдээ б шадаха гээшэ поэдэй б бэлигтнээ, зүрхэ сэдьхэлһ тэрэнэй оролдолгоһоо, лаха дуратайһаань дуулаха. Намжил Нимбуев шанар, шэнжэнүүдые б бултыень хамтадхаһан «сахилгаандал адли зү гые» барижа шадаа бшуу.

Уран зохёолоор һонирх хүнүүдгэ «Сахилгаан зуралзаһан наһан» гэжэ н туһатай байха аабза г наһанагдана.

И. ЯРНЕВСКИЙ,
номдо дуратаншуулай Улаан-Удын городской бүлгэмэн түрүүлэгш
Д. Банзаровай нэрэмжэт багшанарай институдай доцент.

ХУЖАРЛАН ХАРАХА АРГА БИЙ

Шэнэ кино

Декабрь һарын кинофильмнүүд тематикын талаар бии байха. Эдэнэрэй дундаһаа эгээл түрүүлэн, ямаршье наһатанай адлихан һонирхохоор **«За спичками»** гэжэ кинокомеди тэмдэглэмээр байна. Совет элитэ комедиограф Леонид Гайдай тэрэнние финскэ кинематографистнуудтан хамта «Мосфильм» студида буулгаа. Тэрэнэй табиһан «Пес Барбос и необычный кросс», «Операция «Ы» и другие приключения Шурика», «Кавказская пленница», «Бриллиантовая рука» болон бусад фильмүүдые мартажа болохо аал.

Л. Гайдай гансал комединүүдые бэшэдэг юм. Һүүлэй үедэ тэрэ литературна классикада хандана. Ильф ба Петров, Булгаков, Зощенко ба Гоголь гэгшэдэй зохёолнууд шадабритай режиссерой гарта орожо, шэнээр найруулагдан мүндэлнэ.

«За спичками» гэжэ комедийн удхые эндэ хөөрэһэнэй дэмы гэжэ һанагдана. «Зуу дахин дууланхаар, нэгэ дахин хараһан дээрэ» гэлсэгшэ гүбэ. Харин олоной дуратай актернууд Евгений Леонов, Вячеслав Невинный, Галина Польских, Михаил Пуговкин, Сергей Филиппов, Георгий Вицин, Нина Гребешкова гэгшэдые режиссерой урижа наадхуулһаниинь ехэтэ һонирхолтой байба.

Гэхэ зуура, Финляндийн дабтагдашагүй һайхан байгаалие харуулһан оператор Сергей Полуянов хүгжэмынь зохёоһон композитор Александр Зацепин хоёрой худэлмэрние мүн лэ һайхашаан дүрдамаар. Хүндэтэ кино харагшад, яагаашье һаа, «За спичками» гэжэ фильмые харахыетнай дурадханабди. Тиихэдээ заал һаа сэдьхэлээ ханажа, энежэ, хүхижэ гарахатнай сохом.

Мүнөө саган уголовно розыскын худэлмэри тухай жанраараа детектив **«Выстрел в спину»** гэжэ фильм хөөрэнэ. Энээнһээ урда тээ мүрдэгшын роль эрхимээр гүйсэдхэһэн актер Алек[illegible] Збруев мүн лэ эндэ наад[illegible]

Педагогикын асуудал[illegible]та **«Спасатель»** гэжэ ф[illegible] зорюулагдана. Ондоогоо[illegible]рэние дуран тухай ф[illegible]шье гэхэдэ болохо юм. [illegible]жиссер Сергей Со[illegible] «Сто дней после дет[illegible] гэжэ фильм соо эхилэ[illegible]мэсэ энэ удаашье үрг[illegible]лүүлбэ.

Научна фантастикын [illegible]далнуудта **«Звездный [illegible]спектор»** гэжэ үнгэтэ ф[illegible] зорюулагданхай. Замо[illegible]най онгосо дээрэһээ үз[illegible]лошоһон эрдэмтэдые [illegible]хэ хүсэлтэйгөөр эмхидх[illegible]һэн Сергей Лазаревай [illegible]спедици тухай тэрэ ф[illegible] сооһоо мэдэхэт.

Украинада Совет [illegible]наял байгуулагдажа б[illegible] Таряашан хүбүүн Гр[illegible]дэгэй хүби заяан я[illegible]шидхэгдэхэб: Киевэй [illegible]ваторидо орохо гү, али [illegible]армида алба хэхэ [illegible] Тэрээн тухай «Дуд[illegible] гэжэ фильм хөөрэхэ.

XVIII зуун жэлдэ [illegible]станда болоһон үйл[illegible]гүүдые **«Гонцы спец[illegible]»** жэ фильм харуулха. [illegible] Ануар Алимжановай [illegible]цы» гэжэ романаар [illegible]лан табигданхай.

Космонавтын мэргэ[illegible] болохоор зоригжоһон [illegible]һатай худөөгэй хүбүүн[illegible]ничкин авиационно [illegible]тудта орожо, һанаһан [illegible]һэндөө хүрэжэ [illegible]гэн экран дээрэ таб[illegible] үнгэтэ «Полет с ко[illegible]том» гэжэ энэ фильм [illegible] Горькийн нэрэмжэтэ [illegible] студида буулгадаа.

Харин гүрэнүүдэй ф[illegible]дэй дундаһаа Индий[illegible] **ни твоих ресниц»**, мүн[illegible]цийн хэдэн фильм [illegible]лагдаха.

Т. НИКУЛ[illegible]
кинопро[illegible]
ахамад ред[illegible]
ЗУРАГ ДЭЭРЭ: [illegible]**ноо хэнэгүүд.**

ТҮРҮҮШЫН КУБОК ЭЗЭЕЭ ОЛОБО

Спорт

В. И. Ленинэй түрэһөөр 110 жэлэй ойн хүндэлэлдэ ВЛКСМ-эй Баргажанай райком шатараар эрэшүүлэй дунда дурасхаалай дамжуулгын кубок бии болгоо һэн.

Ноябрийн 21—23-най үдэрнүүдтэ шэнэ кубогай эзэдые элирүүлхын түлөө мүрысөөн үнгэргэгдэбэ. Зүгөөр хараалагдаһан энэ нааданда бэрхэ шатаршадай хабаадаагүйнь харамтай байба.

Түрүүшын үдэр бүхы 4 партинуудшанга тэмсэлтэйгээр үнгэржэ, сагаанаар наадагшад 3 уулзалгада алдаһан баиха юм. Тэдэнэй тоодо нэгэдэхи разряд-тай медицинын худэлмэрилэгшэ Игорь Минулин оролсоно.

Гурбадахи нааданай һүүлээр Уланай дунда һургуулийн багша С. Эрдынеев түрүү зэргэдэ, Г. Вербицкий, Л. Галин ба С. Шаров (бултадаа Баргажан) гэгшэд удаа дараалан ябабад.

Һүүлшын нааданай урда Г. Вербицкий түрүүлжэ ябагшадые хүсэжэ, нүгөө хоёрынь «халуун мүрөөрнь» дахажа оробо.

Һүүлшын уулзалгада Шаровтой наадахадаа илажа боломоор гэжэ һанагдаһан Г. Вербицкий үүхи һулаар наадажа, удангүй шүүгдэхэ баатай оолоо. Эгээл эндэ Л. Галин «дали ургаһан» мэтэ боложо, наринаар наадажа эхилээ. Ушар юуб гэхэдэ. С. Эрдынеевые шүүбэл, тэрэ Шаровтой адли очкотой боложо, урдань гараха аргатай болоо ха юм. Урда үдэрынь Галин Шаровые диилэһэн байгаа.

Хойто зүгэй электросетьнүүдэй диспетчерскэ албанай начальник Леонид Галин Эрдынеевые шүүжэ, шэнэ кубогай эзэн болобо.

Н. ГАЛДАНОВ.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «Бэшүүрэй фермэнүүдтэ үбэлжэлгэ түлэг дундаа» — Г. Клепиковэй статья. «КПСС-эй XXVI съездые үгтуулан» —эдэ үдэрнүүдтэ республикымнай промышленна предприятинуудта дэлгэрһэн социалис мүрысоонэй эршэ, дэлисэ харуулһан тобшо мэдээсэлнүүд. «Нухэр Л. И. Брежнев Инди ошохоор мордобо», «Нухэр Л. И. Брежнев Узбекистанан хүтэлбэрилэгшэдтэй хөөрэлдэбэ» — ТАСС-ай материалнууд.

Хоёрдохи хуудаһанда. «Бүгэдэ арадай зүбшэн хэлсэлгэдэ». «Табан жэлнүүднай— үйлэдбэрние аша үрэтэй болголгын шатануудта» —А. Никитина ба С. Санжиева гэгшэдэй статья. «Партийна ажабайдал: тоосоон ба һунгалта». «Хүн бүхэнэй хубини харюусалга дээшэлүүлээд байбал» — Ч. Гомбоинай статья. «Хүнэй аша туһада» — үзэл сурталай худэлмэрийн эдэбхитэдтэ туһаламжа болохо хөөрэлдөөнүүдэй жэшээтэ тематика. «Совет орон: шэнэ һонин» — ТАСС-ай корреспондентнүүдэй тобшо мэдээсэлнүүдэй суглуулбари.

Гурбадахи хуудаһанай материалнууд арадай хиналтын органуудай худэлмэридэ зорюулагданхай. «Тэжээлэй цехүүдэй худэлмэри онсо анхаралда абтанхай» —А. Плюснинэй статья. «Хамтын оролдолго ашатай» —Н. Егоровой статья. «Нигэжэ алмалалта хэдэгүй юм» — В. Богомольнын корреспонденци. «Нютаг нютагһаа мэдээсэнэ» — тобшо материалнуудай суглуулбари.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. «Алдарта Байгалай нюусануудба таабаринуудгэһэн юрэнхы гаршагтай А. Тиваненкын ээлжээтэ статья — «Тэнгэрийн шулуудай нөөсэнүүд». «Хани барисаанай дали дээрэ» —ТАСС-ай фото-мэдээсэл. «Уласхоорондын шэнжэлэл».

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — «Время». 9.50 — Үглөонэй гимнастика. 10.15 — «Екатерина Воронина» — уран һайханай фильм. 11.50 — Шэнэ һонин. 14.55 — Дамжуулгын программа. 15.00 — Шэнэ һонин. 15.20— «Таймыран. Ямало-Ненецкэ ба Эвенкийскэ автономито округуудай байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойдо. Баримтата фильмүүд. 16.00—«Хүүгэдтэ ангай гүлгэд тухай». Ленинградаа дамжуулга. 16.20—«Телестадион». 16.50 — С. Прокофьевой ба А. Хачатурянай зохёолнууд. 17.10 — «Залуушуулай адресууд».

Улаан-Удэ. 17.40 — «Бангал» — мэдээсэлэй программа (буряадаар). 18.10—«Саяан» — худөөгэй ажалшадта зорюулагдаһан дамжуулга.

Москва. 18.45 — «Хүн ба хуули». 19.15 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэйдэ». 19.30 — «КПСС-эй XXVI съездые үгтуулан». Киргизэй ССР-эй телевиденийн дамжуулга. Киргизэй КП-гэй ЦК-гай нэгэдэхи секретарь Т. Усубалиев дамжуулгада хабаадаха. 21.30 — «Время». 22.30 — «Контрольная для взрослых». Хоёрдохи цикл. (5-дахи дамжуулга). 22.55— «Индиин аялгануд». 23.45 —«Мүнөөдэр—түби дэлхэйдэ».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 17.40 — Хойто зүгэй арадуудан артистнуудай концерт. 18.20 — «Уран зураашад тухай хөөрөөн». Н. Рерихэй уран бүтээлнүүдэй выставка.

Улаан-Удэ. 18.45 — Баримтата фильмүүд. 19.45 — Мультфильмнүүд. 20.45 — «Бүриадай уран зохеол». 21.15 — «Хатар найруулга» —фильм-концерт (1-дахи серии). 21.45 — Соносхолнууд.

САГАН УЛАРИЛ

Республика доторнай сэлмэжэ, бүрхэжэ байха, зарим нютагуудта багаханаар саһан орохо. Бордоһолхо. Баруун тээһээ секундын 5—10 метр хүсэтэйгөөр, һалхилха. Үдэртөө 10—15, хойто районуудта 18—23 градус хүртэн болохо хараатадэ Байгалан урда оройдоол 1—6 градус байхаар хүлеэгдэнэ.

Республикымнай Улаан-Үдэдэ шө орохогүй. Баруун кундын 5—10 гөөр һалхилха. 10—12 градус хүр[illegible]

Редактор Р. Б. ГАРИ[illegible]

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС: 670000

г. УЛАН-УДЭ, ул. ЛЕНИНА, 35, редактор—2-54-54. приемная —2-54-93, зам. редактора—2-68-08, зам. редактора—2-62-62, отв. секретарь —2-50-52, секретариат—2-66-76 отделы: партийной жизни—2-60-91. пропаганды—2-56-23, промышленности и строительства—2-61-35, сельского хозяйства —2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта—2-69-58, культуры и школ—2-60-21 информации—2-34-05, перевод—2-54-93, писем и селькоров —2-67-81, корректорская—2-35-95, машинное бюро —2-57-63, фотолаборатория—2-33-61, отдел объявлений—2-65-54.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств полиграфии и книжной торговли.
Н-00607. Заказ № 282. Индекс